

Nyírbátor
"A SÁRKÁNYOK FÖLDJÉN"

**TELEPÜLÉSKÉPI
ARCULATI
KÉZIKÖNYV**

NYÍRBÁTOR

2018

www.nyirbator.hu

Tartalomjegyzék

1	Bevezetés	4
2	Nyírbátor bemutatása	6
3	Örökségünk	11
4	Településképi szempontból meghatározó területek	35
	- <i>Városközponti településrész</i>	
	- <i>Telepszerű és kisvárosias lakóterületi településrész</i>	
	- <i>Általános lakóterületi településrész</i>	
	- <i>Ipari és gazdasági területek</i>	
	- <i>Idegenforgalmi, sport, rekreációs központi településrész</i>	
	- <i>Tanyak beépítésre nem szánt területek és külterületi mezőgazdasági majorok, üzemi területek</i>	
5	Ajánlások	50
	- <i>Telepítés</i>	
	- <i>Terepalakítás</i>	
	- <i>Magasság</i>	
	- <i>Tetőhajlásszög</i>	
	- <i>Tetőforma</i>	
	- <i>Szín</i>	
	- <i>Erkélyek, tornácok, teraszok, előtetők</i>	
	- <i>Ajtók, ablakok</i>	
	- <i>Homlokzatképzés, anyaghasználat</i>	
	- <i>Részletek</i>	
	- <i>Kerítések, térfalak</i>	
	- <i>Kertek</i>	
	- <i>Utcák</i>	
	- <i>Közterek, közparkok, közkertek</i>	
6	Jó példák bemutatása – épületek, épített részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés) kerítések, kertek zöldfelületek kialakítása	139
7	Jó példák sajátos építményfajták – Sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések	155
8	Fejlesztési elképzelések	166
	Felhasznált irodalom	169
	Impresszum	170

Nyírbátor a középkorban gyökerező történelmi múlttal rendelkező kisváros mely büszke több száz éves építészeti, történelmi és kulturális hagyományaira.

A várossal együtt él a történelem, melynek minden korszaka megfigyelhető és kitapintható, ha a közterületeken, utcákon sétálunk vagy kulturális rendezvényeken veszünk részt.

A város ugyanakkor az elmúlt két évtizedben egy nagyon komoly fejlődésen ment keresztül, melynek következtében dinamikusabban növekedett a gazdaság, megvalósultak komoly infrastrukturális beruházások, megnövekedett a közlekedés, személy-és teherforgalom és ezzel összefüggésben megváltoztak az emberek mindennapi szokásai és igényei. Ezek a változások nagy mértékben átformálták a város arculatát, elsősorban az ipari területeken és a közintézmények közvetlen környezetében.

Jelenleg a város arculata ezt a kettősséget tükrözi, ahol egyszerre van jelen az élő történelem és egy modern a mai igényekhez igazodó azt kiszolgáló városi megjelenés.

A város jövője szempontjából fontos, hogy ez a kettősség hosszú távon megmaradhasson oly módon, hogy egyik arculati elem sem árnyékolhatja és nyomhatja el a másik funkciót.

Ez a kettősség fontos, hogy megmaradjon középületekben, magáningatlanokban, közterületeken, vonalas infrastruktúrában egy olyan hosszú távú harmóniával, amelyben sem a használhatóság, sem pedig a tradíció nem sérül.

A kézikönyv feladata és szerepe is az, hogy iránymutatásokat, ajánlásokat és korlátokat határozzon meg annak érdekében, hogy a városnak az arculata tradíciói a kulturális és történelmi gyökerei megmaradhassanak oly módon, hogy ki tudja szolgálni az itt élő folyamatosan változó igényeit és egy hosszú távú, fenntartható és élhető város maradhasson.

Máté Antal
polgármester

„Tudjuk, az idő nem áll meg, de vannak dolgok, értékek, amelyek a sűrgető idő ellenére is megállnak. Emberi erőfeszítés kell, hogy elpusztítsuk vagy, hogy megőrizzük őket.”

/ Csoóri Sándor/

Bevezetés

A kézikönyv elsősorban a települési döntéshozók és a lakosság tájékoztatását segítő, szemléletformáló kiadvány.

Nyírbátor bemutatásával, értékei megismertetésével és építészeti útmutatóval tárja fel az épített környezet szépségeit.

Bevezeti az olvasót az építészeti értékek tárházába, hogy mindenki olyan épületet tudjon építeni, ami önmagában is értékes, ugyanakkor a településképhez illeszkedik, azt ízléssel viszi tovább.

Az ajánlások nem tekinthetők kötelező jellegűnek, a céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem éppen a valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása.

A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, hanem nyílt, hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni. Folyamatosan tovább íródik, ezért, ha újabb szép ház születik, az bekerülhet, sőt be is kell, hogy kerüljön a könyvbe, ezáltal büszke lehessen rá építtetője, tervezője, kivitelezője és a település egyaránt.

A kézikönyv minden évben nyomon követi az újdonságokat, és gazdagabb képet mutat a településről.

2. Nyírbátor bemutatása

Nyírbátor 700 évnél is idősebb település a Nyírség déli részén. A róla szóló első írásos adat 1279-ből származik; ebben kérték jutalmul a királytól a későbbi Bátori család első név szerint ismert ősei, a Gut-Keled nemzetségbeliek, azaz Hodos, Bereck, György és Benedek utód nélkül meghalt rokonuk tulajdonát. Mivel a kérelmezők támogatták IV. Lászlót külföldi hadjáratai során, így a birtokot megkapták.

1280-ban az uralkodó engedélyezte, hogy a Bátor nevű település a hét minden csütörtökjén hetivásárt tarthasson. Ezentúl a város a földbirtokos családnak – mely a településről kapta nevét – birtokigazgatási központja és családi temetkezési helye lett. A Bátori nemzetség elődeinek birtoka valószínűleg Szent István kora óta létezett Nyíradony központtal; innen települtek át Bátorba.

A település neve az írásos emlékektől korábban, a honfoglalás előtt keletkezett. Ősi magyar személynévből ered, mely török eredetű. Az ótörök szót batir = bátor, jó, hős jelző gyanánt is használták. Emellett személynévként is átvettük használatát.

Nyírbátor a középkorban gyors fejlődésnek indult. 1332-ben Károly Róbert királytól vásártartási és árumegállító jogot kapott és jelentős földesúri mezővárossá fejlődött.

Egy 1415-ben kelt oklevél tanúsága szerint az országos vásárokat János napján rendezték. A király az 1300-as évek elején a Bátori család tagjait és birtokait kivette a megyei ispánok joghatósága alól és pallosjoggal ruházta fel őket. A XIV-XV. században Bátor jelentékeny hely, földesurai több szabadalomlevelet szereztek számára. Virágzása a sárkánycímeres Bátoriak nevéhez fűződik, akik a várost családi birtokaik központjaként fejlesztették. A neves család tagjai között találunk országos méltóságokat, erdélyi fejedelmeket, győztes hadvezéreket és lengyel királyt is.

1347-ben a Gut-Keled nemzetség két ágra szakadt (ecsed-i és somlyai ág). Az osztozkodás eredményeként Bátor az ecsedi ág tulajdonába került, s ettől kezdve 1605-ig birtokolták. Báthori István országbíró halálát követően szállt a tulajdonjog a somlyai ág utolsó tagjára, Báthori Gábor fejedelemre, aki 1613-ban bekövetkezett haláláig uralta. A város virágzó évtizedei után a török háborúk és a rendi szabadságküzdelmek kora következett. Nyírbátor történelmét ekkortól már egymást váltó fejedelmek főurak – Báthoriak, Bethlenek, Rákócziak és Károlyiak- irták. 1549-ben I. Ferdinánd és Izabella megbízottai itt kötötték meg az egyezményt Erdély visszacsatolásáról a magyar királysághoz. A következő évtizedekben állandó vita volt a város hovatartozása, mert földesurai inkább az erdélyi fejedelmek fennhatóságát ismerték el. 1562-ben Balassa Menyhért a király részére foglalta el a megerősített kastéllyal együtt. Ezt 1564-ben János Zsigmond visszafoglalta, majd 1565-ben Schwendi Lázárnak köszönhetően ismét a király tulajdonába került. A különböző tulajdonosi alkudozások során Bátor mindig követte az ecsedi uradalom sorsát, de a XVII. században is jelentékeny település maradt. Báthori Gábor és Bethlen Gábor fejedelmek a város kiváltságlevelét sorra megerősítették.

Hajdúvárossá 1631-ben lett, amikor Bethlen István 20 földesúri hajdúcsaládot telepített az itteni jobbágyok közé, akik az ecsedi vár szolgáló népéhez tartoztak. Az I. Rákóczi György által 1648-ban kiadott urbárium szerint összesen 227 háznép lakott a városban, közülük 75 valamiféle mesterséget folytatott, 28 az itteni földesúri majorság alkalmazottja, 23 háznép pedig lovas szolgálatra kötelezett hajdú volt. Nyírbátort ezidőben módos emberek lakták, a városban alsó fokú latin iskola is működött. Az urbárium megerősítette azt a középkorból eredő kiváltságot is, hogy a beköltözött jobbágyot földesura nem vihette erővel vissza, csak perrel követelhetette visszaadását. A város lakói bárhová szabadon költözhetnek. A mezővárosi kiváltságokat 1681-ben Zrínyi Ilona is pártfogolta a megyénél. Az erdélyi fejedelmek uralkodása alatt Bátor mindvégig Szabolcs vármegyéhez tartozott, csupán 1715-ben csatolták néhány hónapra egy részét Szatmár vármegyéhez.

A Rákóczi szabadságharc idején Bátor az ecsedi uradalom része volt, majd a szatmári békekötés után Károlyi Ferenc tulajdonába került, aki kiváltságait megerősítette, csupán a hajdúk kerültek szerződéses jobbágyi sorba. A megpróbáltatásokkal terhelt évtizedek után a XVIII. századra a város elszegényedett, hajdani hírneve megkopott. Az 1872-es közigazgatási átszervezés során Nyírbátor elvesztette hat évszázadon át viselt mezővárosi rangját. Szabolcs vármegye központja Nagykálló lett, így Bátor, mint járási székhely működött a későbbiekben.

A XIX. század derekán megépült az első malmom, majd a Bóni gyártelep. A település építési képe és úthálózata is a század második felében alakult, de a kései polgárosodás már nem adta vissza régi történelmi fényét. Bátor 1860-tól 1881-ig Szabolcsi vármegyében volt járási székhely.

1881 és 1920 között Nyírbátor járási székhelye Vaja volt, majd ismét visszakapta Nyírbátor. 1973. április 28-án visszakapta városi rangját a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának 16/1972. számú határozatával. 1974-ben bevezetett új tanácsnálzatban a település már, mint önálló tanácsú város szerepelt.

„Mandel Eduard és társai műmalma Nyír-Bátorban, XIX. század vége- XX. század eleje”

„Bóni-Gyártelep, 1856”

A Báthoryak sárkányos címere

A XI. század elején Magyarországra betelepedett Gut-Keled nemzetséghez tartozó Báthoriak hagyománytiszteletében és ápolásában különös fontosságot kapott a család ősi jelvényének magyarázata.

A legenda szerint a Báthori címerpajzsba a sárkány Vid nevű ősük hőstette nyomán került, aki az Ecsedi lápban tanyázó a környéket pusztító, az ott élőket rettegésben tartó sárkányt felkutatta, harcban megölte, annak három fogát bizonyítékként kivette.

A sárkányt legyőző Báthori Vid – kinek tettét a hagyomány I. István (1000-1038) uralkodásának idejére tette – még mondai alak. A család másik harcosa Opos már élő személy, aki Salamon király (1063-1074) vitézeként egy cseh lovag legyőzéséért kapta a Bátor nevet. A családi krónikákban a sárkányölő Bátor Vid és a hős Opos lovag alakja egybeforr, így került a nemzetség ékvágta címerébe a három sárkányfog.

A XIV század elején az ecsedi és somlyai ágra szakadt Báthoriak megőrizték és lelkesen ápták a hős Vid tettének emlékét, még ha a sárkánymonda változatában volt is eltérés.

A ecsediek a lápvidék helyszínéhez ragaszkodtak, a somlyaiak emlékezetében a Kraszna folyó mentén húzódó hegyi barlangban élő rettenetes szörnyeteggel végzett párviadalban egy Bátor nevű vitész.

A Báthori-család címerhagyománya kiterjeszthető az Árpád-korban elevenen élő Sárkányölő Szent György kultuszára. Ez az elkötelezettség csak erősödött az 1326-ban megalakult lovagi társasággal.

Zsigmond király az Európát fenyegető török veszély miatt 1408-ban újjászervezte a Sárkányrendet, s a tagjai közé emelkedett Báthoriak címerpajzsát ezidőtől díszíti a sárkánykígyó s teszi egységessé a hagyományt.

„Báthory ucca, 1910-1950”

„Nyírbátor, Báthory István-laktanya”

„Nyírbátor, Községháza”

„Bátori Gábor jánya elveszett. Köröztette, kereste, nem találta. Majd egy év mulva egy kórus bement a templomba, még akkor katolikus templom volt, ez a mostani református, és elaludt. Majd felserkent tizenegy óra tájba, éjfélbe. Kivezették a vörös barátok, mer azok a föld alatt laktak, nekijek fejedelmek vót a Bátori, a jányát kivezették és sétáltatták. A kórus pedig tette magát, hogy alszik, még nem is szuszogott. Akkor reggel felviratt, alig várta, hogy a templonyt kinyissák, elment Báthori Gáborho.

- Felséged, grácia fejemnek. Szeretné tudni, hol a jánya?

- Igen is szeretném!

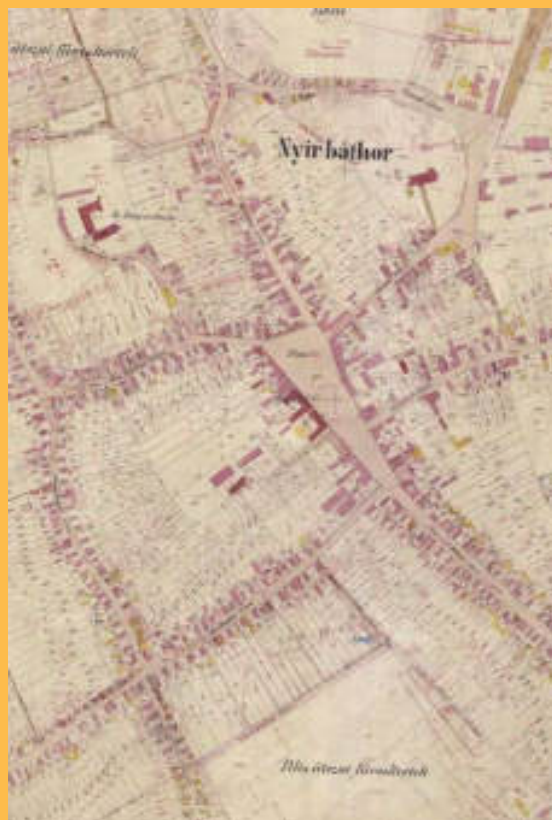
- Hát én megmondom. A veres barátok az éjjel a templonyban sétáltatták.

Az öreget megtartóztatták, ú pedig elment a veres barátokhoz és felhívatta üköt. És akkor sorba állította üköt a templony előtt, oszt mind sorba levagdalta nyakait. Azért hívják a Szentvier uccát Szentvier uccának. Ott folyt le a papok viere, más nevet nem is adnak neki.”

/A Szentvér-monda/

„Nyírbátor, Úri Kaszinó, 1919.”

Településszerkezet

A laza halmaztelepülésű, nagy határú és nagy kiterjedésű volt mezőváros utcahálózatának mai rendje nagyrészt a XIX. század második felében alakult ki. A középkorban már alapvetően több utcás település; Entz-Szalontai szerint: „1354-ban két főutcája, két mellékutcája volt, egy külön sora nemesek... számára.”

Egy 1357-ban kelt leírás három utcáját, nevezetesen a Fő, a Téglás és Tószeg utcát említi. A település szomszédos községekbe vezető utak mentén terjeszkedve formálja ki szerkezetét. Nyírbátor régi településmagjában az utcák vonala szabálytalan elrendezésű. Az utcák beépítettsége is változatos; a központban inkább sorházas, az ezt övező területen a laza sorházas, a külső városrészekben az előkertes, ritkábban az utcavonalas beépítés figyelhető meg. A szalagtelkekre korábban soros és kétsoros beépítés volt a jellemző, de később a csikudvaros (hosszúházas) udvarelrendezésre is sor kerül. A belső kerítésekkel gyakorta részekre osztott telkek tagolt épületelrendezésűek.

A mezőváros úthálózatáról 1740 körül készült térkép.

1763 - 1787

1806 - 1869

1869 - 1887

Az Első Katonai Felmérés

A Második Katonai Felmérés

A Harmadik Katonai Felmérés

3. Örökségünk

Országosan védett műemlékek:

Református templom (Nyírbátor, Egyház utca)

A nyírbátori református templom az ország egyik leglátogatottabb műemléke, a magyar késő gótika és a korai reneszánsz építészet kiemelkedő alkotása. Az építkezés kezdetének pontos dátuma nem ismert, de 1484 körül kezdődhetett, ugyanis ekkor Geréb László erdélyi püspök a város tizedjövedelmét átengedi a vajdának és a Szent György templomnak. Ez talán az épület alapkövének letételét is jelentette. A templom építtetője Báthori István erdélyi vajda és országbíró volt, aki jelentős szerepet játszott a várkastély és a minorita templom építésében is. Báthori István már nem érthette meg az épület befejezését, hiszen 1493-ban elhunyt, így a végső befejezés fiára Andrásra maradt, melynek dátuma 1511.

A templom a XVI. századtól a reformátusok tulajdonában van. Hosszan elnyúló tömbjében nem válik el a hajó és a szentélyrész, amely nyolcszög három oldalával záródik. Körben támpillérek erősítik, közöttük délen késő gótikus kőrácsú, magas keskeny ablakok nyílnak. Déli kapuja a XV-XVI. század fordulójának egyik legszebb reneszánsz alkotása.

A kapu előtt az 1488-ból származó Báthori címer van befalazva.

A templom nyugati homlokzatához kis torony csatlakozik, mellette nyílik a csúcsíves, pálcátagozatos nyugati kapu. Épségben megmaradt a templom eredeti tetőszerkezete, ami késő gótikus faszervezet páratlan példánya.

Egyhajós, csúcsíves ablakú teremtemplom, szédítően magas belső terét lebegő hálóboltozat zárja.

A reneszánsz ajtók, a firenzei hatásokat idéző faragott stallumok a hazai reneszánsz örökség féltve őrzött darabjai, amelyek a minorita templomból kerültek ide. A szentély részben találjuk Báthori István országbíró és zsoldáríró faragásokkal díszített kőszarkofágját és Báthori István erdélyi vajdának, a templom alapítójának vörös márvány síremlékét.

Református faharangtorony (Nyírbátor, Egyház utca)

A középkori református templom délnyugati sarka közelében álló hatalmas, közel 30 m magas késő reneszánsz fa harangtorony 1640 körül épült.

A harangtorony szerkezeti váza faragott tölgygerendákból készült. Az alap-gerendarács a földön fekszik, és erre állították az 5x5 oszlopállást. A 15 méternél is magasabb 3x3 belső toronyoszlop alkotja a harangláb erőteljes, szokatlanul vastag és zömök törzsét, míg a körülfutó, az előbbit körülvevő oszlopok tartják az erős hajlásszögű, kiszélesedő szoknyát.

A favázás szerkezetet András-kereszt merevítések fogják össze.

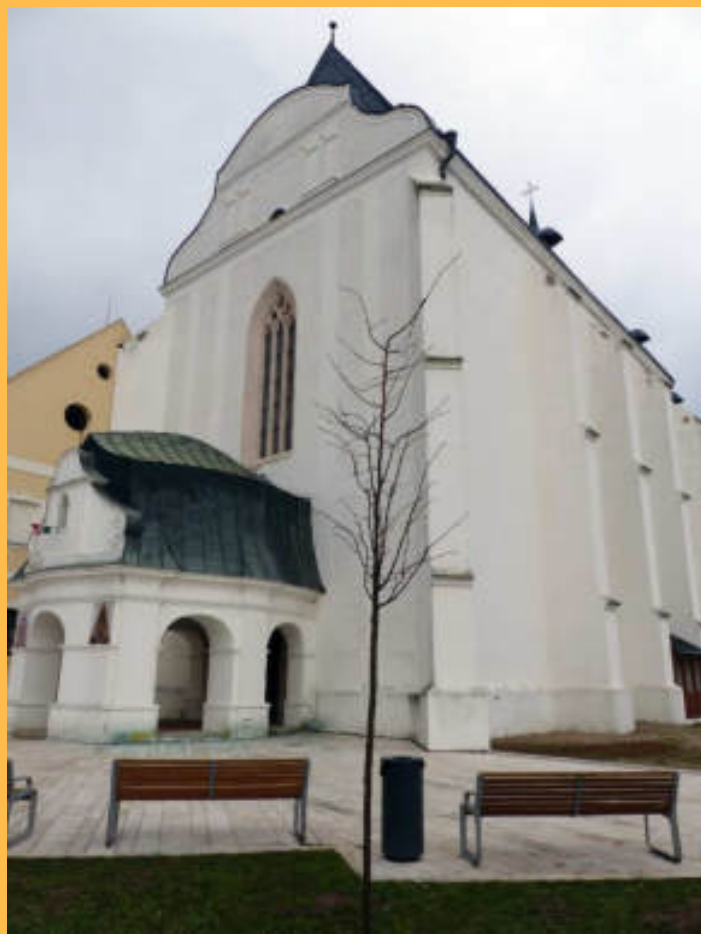
A sisak négy sarkán négy faragott oszlopos fiatorony helyezkedik el 1778-as, 1841-es, 1889-es és 1928-as évszámú szélzászlókkal koronázva.

A földszinti mellvédmagasságú palánk és a kerengő mellvédje tölgydeszkával borított.

Az értékes műemléket legutoljára 1977-78-ban állították helyre.

Magyarországon ma ez a legnagyobb méretű fa harangtorony, amely egyetlen vasszög nélkül épült.

Római katolikus templom, volt minorita templom (Nyírbátor, Szalontai tér)

Minden adat arra mutat, hogy Báthori István erdélyi vajda volt az építtetője ennek a templomnak is, és mivel 1493-ban oda is temetkezett, a templom akkor készen lehetett.

A minoriták viszont már valóban korábban, a XIV. század elején letelepedtek a városban és első igénytelen celláikat a mai kolostor helyén alakították ki. Valószínű, hogy Báthori István 1479. után a már meglévő épületet fejlesztette tovább. 1587-ben Petraskó vajda kirabolja a templomot és a kolostort is, sőt az épületet fel is gyújtotta.

A romos épületegyüttesről az ezt követő 130 évben semmilyen adattal nem rendelkezőnk. A feldúlt és elhagyott épületegyüttes a XVIII. század első felében kelt új életre Kelemen Didák minorita szerzetes közreműködésével.

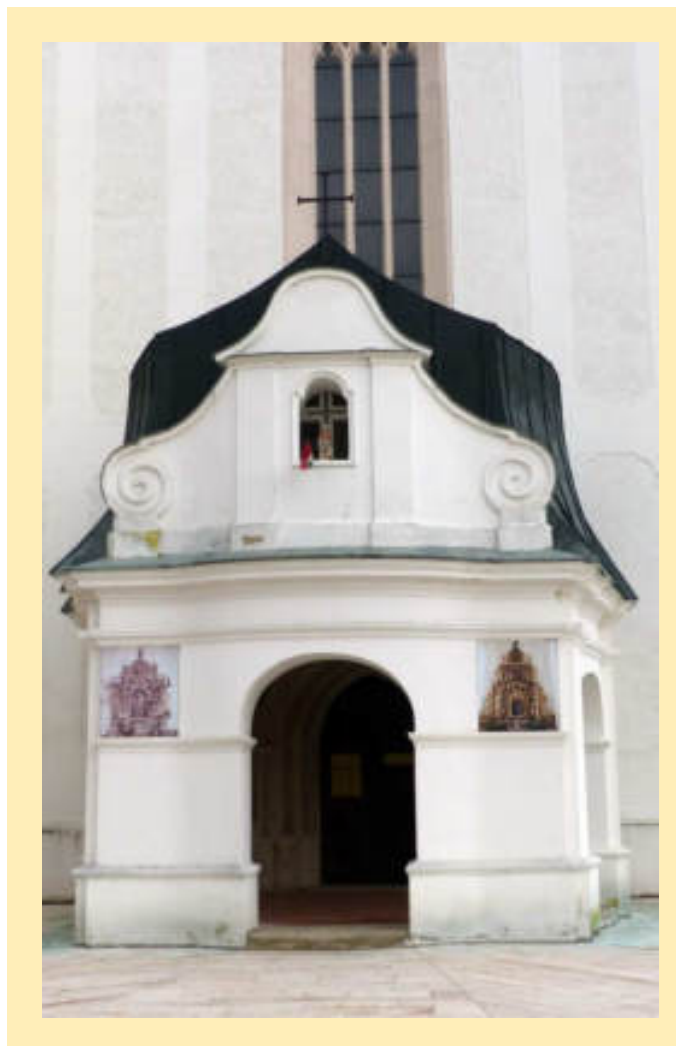
A templom sokszög záródású, hosszú tengelyében dél felé kissé elhajló szentéllyel ellátott, támpilléres, egyhajós, késő gótikus templom, ferences szokás szerint a szentély mellett négyszögű, gótikus toronnyal és ovális, barokk nyugati előcsarnokkal.

A nyugati homlokzatot részlegesen átalakították 1718 és 1725 között, barokk stílusban. A nagyméretű, erősen kiegészített téglából emelt falak eredetileg is vakoltak voltak.

A déli homlokzatot háromlépcsős, karcsú, a főpárkányt megközelítő magasságú támpillérek tagolják. A támpillérek közeit háromosztatú, magas, csúcsíves ablakok törik át.

Jelenleg mind a hajón, mind a szentélyben három-három ablak nyílik. A sarokpilléres, sokszögű szentélyzáródás délkeleti ablakát valószínűleg a barokk főoltár felállításakor falazták el. A tornyot lapos sátor-, a hajót magasabb, a szentélyt valamivel alacsonyabb nyeregtető fedí.

A templomot egyszerű lépcsős lábazat futja körül. Berendezés: főoltár; Szt. Anna-oltár; Piéta oltár; szószék, Passió oltár, Pócsi oltár.

A Krucsay oltár története:

Templomunk leghíresebb oltára a Krucsay oltár, vagy más néven Passió oltár. Jézus szenvedéstörténetét ábrázolja drámai erővel. Nádffői Krucsay János kisvárdai várkapitány Magyarország utolsó pallosjogú ura adományozta a templomnak. Az oltár barokk szerkezetű, de az alakok a gótika tökéletességét hordozzák magukon.

Krucsay János II. Rákóczi Ferenc odaadó híve volt, a szabadságharc alkalmával többször is fogságba került. Az utolsó meglehetősen hosszúra sikeredett és csak a szatmári béke megkötése után (1711) szabadult. Amikor azonban hazatért birtokára, az a megrázó hír várta, hogy távollétében felesége, Tolvay Borbála többször is megcsalta. Haragjában és keserűségében Krucsay feljelenti a feleségét és halált kér a fejére. A bíróság bűnösnek találta az asszonyt, -aki maga is bűnösnek vallotta magát és kegyelemért esedezett- és kimondta a halálos ítéletet. Ám rövid idővel a kivégzés előtt Krucsay megbocsát feleségének, így a bírói ítélet érvényét veszti.

Krucsay megígérteti a feleségével, hogy többször nem csalja meg, ellenkező esetben Krucsay saját kezüleg kivégzi, továbbá az asszony minden vagyona a férjére száll. Eltelik közben 16 év. Krucsay János elkéri a Serédy Benedektől hűtlenség miatt elkobzott nyírtassi jószágot a kúriával és oda költözik. 1727 november 21-én az asszonyt újra rajtakapják, amint az írődeákjával megcsalja a férjét. Az asszony a rádi minorita kolostorba menekül. Krucsay négy fegyveresét küldte el a kolostorhoz, hogyha a felesége kijönne a kolostorból, fogják el és vigyék vissza. Krucsay, látva, hogy az asszony nem hajlandó kijönni a kolostorból, elment a kisvárdai plébánoshoz, Jósvay Ferenchez, azzal az indokkal, hogy közte és felesége között némi civakodás támadt és kérte, menjen el és hozza ki az asszonyt. A plébános jóhiszeműen el is ment, rábeszélte az asszonyt, aki 11 nap után kijött a kolostorból. Ám a fegyveresek azonnal elfogták és az 1727 december 17-ei közgyűlésen Krucsay János halált kért felesége fejére a következő indokkal: "a hóhér keze vegye ki a tisztességes emberek közül".

A vád ismét házasságtörés volt visszaeséssel súlyosbítva. A kb. egy hónap múlva megkezdett tárgyalás azzal indult, hogy Jósvay plébános ünnepélyes tiltakozást jelentett be, hogy Krucsay félrevezette és ehhez csatolta három rádi minorita szerzetes vallomását.

A szegény, koldulásból élő minoritákat könnyű volt elhallgattatni, Krucsay ugyanis a kisszámú jötevők egyike volt a rendnek, a plébánost pedig azzal vádolta, hogy kiforgatta a szavait és hogy a felesége önként hagyta el a kolostort.

A pert feltűnő gyorsasággal tárgyalták, Borbála asszony ügyvédje tiltakozott is amiatt, hogy nem kapta meg a törvény által előírt felkészülési időt. De amiatt is tiltakozott, hogy Borbála asszony ellen -nemes asszony lévén- jobbágyok tanúskodtak, sőt ezek a jobbágyok Krucsay jobbágyai voltak!

A férje ez alkalommal nem bocsátott meg a feleségének és 26 igen és 16 nem szavazat mellett kimondták a halálos ítéletet. Pontos dátumot nem tudunk, hogy mikor volt a kivégzés, de tudjuk, hogy pocsaji hóhér vette Borbála asszony fejét a kisvárdai vár bástyáján, amiért három rhen forintot kapott.

Krucsay János viharos gyorsasággal, nem egészen 3 hónapon belül megnősült, ami azt a gyanút kelti, hogy ez az ismeretség régóta fennállhatott.

Marad a kérdés, miért éppen Nyírbátorban állította Krucsay János a Passió oltárt?

A válasz az lehet, hogy a per folyamán a minoritákat sértette meg aljas hazugsággal, amely egy ember halálához vezetett, még ha az akkori törvények szerint az ilyen bűnért halál járt! S mivel Nyírbátorban a minorita szerzetes Kelemen Didák kezdte meg a templom újjáépítését, így Krucsay úgy látta, hogy ennél jobb helye nem lesz az oltárnak.

A Passió oltárt már 1729-ben elkezdték építeni, nagyjából 2 év múlva van kész. Ebben az évben már a Jósza István által készített Piéta oltár is áll, míg a Pexa Imre által készített Szent Anna oltár a következő évben kerül a helyére.

Krucsay János második házasságkötése után 14 évre, 1741 június 18-án hosszas szenvedés után meghal. Nyírbátorban a minorita kolostor udvarán ravatalozzák fel.

Krucsay János, végakarata szerint az oltár alatti kriptában nyugszik.

Báthori Múzeum, volt minorita rendház (Nyírbátor, Szalontai tér 1-3.)

A késő gótikus kolostor helyén emelt U alakú emeletes barokk épület, amely a templom északi oldalához csatlakozik, 6+10+8 tengellyel, nyugati bejárattal. A homlokzatot vízszintesen és függőlegesen egyszerű, oszlopot utánzó fehér vakolatszalagok osztják sárga mezőkre, amelyek közepén egy-egy vakolatkeretes, téglány alakú, barokk ablak foglal helyet. Az északról számított harmadik sávban nyílik a kőkeretes ajtó, amelyhez néhány lépcső vezet fel.

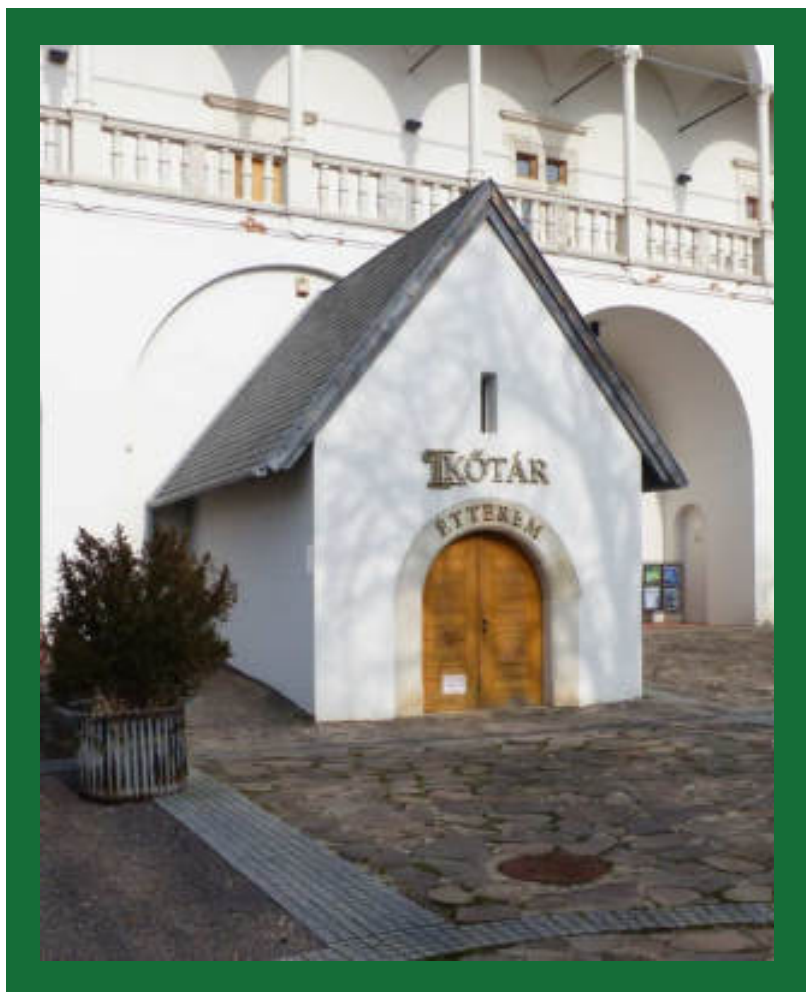
Báthori várkastély (Nyírbátor, Vár utca 1.)

A Báthoriak vára valószínűleg a református templom északi oldala mögötti magaslaton állt. A család XIV. században épült udvarházát a XV. század végén várkastéllyá alakították.

Múlt századi feljegyzések szerint már nagyon romos állapotban volt, gazdasági célokra használták. Az egykori várkastélyból egy többemeletes magtárépület maradt.

Többszintes téglány alaprajzú, vastag falú tégláépület – egy dongával és egy fiókos dongával fedett, kéthelyiséges pincével. A pince és az épület jelentős része várkastély XVI. század elejéről származó részének maradványa, amelyet a XVIII. században magtárrá, illetve pincéjét raktárrá alakították.

A pince kisebb dongaboltozatos helyisége ablaktalan. A nagyobb tér dongaboltozatát középen hevederrel fogták alá. Kifelé szűkülő ablakai fiókkal vágódnak a dongaboltozatba. A pince fölötti tér vasszerkezettel több szintre osztott. Keskeny, téglány alakú ablakok adnak világosságot. A felmenő falak is métereseek.

Helyi építészeti védelem alatt álló épületek:

Városháza

(Szabadság tér 7.)

Az ország közigazgatási térképe változott, és ennek részeként – több régi mezővároshoz hasonlóan Nyírbátor is elveszítette középkori, mezővárosi rangját 1886-ra.

Az akkori községvezetés az urbanizáció mellett tevékenykedett. A település külső képének megváltoztatásáért politizált. Beruházások történtek – vasút, gyártelepek – és ezzel nyeri el a városközpont mai képét, ekkor épültek a középületek.

1912-ben – nem mondva le a későbbi városi rang visszaszerzéséről – két reprezentáns épület építéséről döntöttek, az egyik a tűztornyos község-háza és a vele szemben lévő Takarékpalota.

A Község-háza a magyar Alföld városházaihoz hasonló stílusban épült, Ferencsik Aladár műépítész és építőmester, Papp Gyula és Szabolcs Ferenc műépítész tervei alapján.

Helyet kapott benne a községi főjegyzőség, a járási közigazgatás, a telekkönyvi hivatal és a községi fogda. A Tűztorony az óhajtott városi szerep mellett praktikus, közösségi feladatokat is ellátott. Aratáskor a tüzek megfigyelésére állandó ügyeletet tartottak fenn – a községi rendeletnek megfelelően – kizárólag a település iparosai.

1949 – után a tanácsok megszervezésével más jellegű feladatok és szervezeti formák szerint működött a Község-háza. Ekkor alakították ki a Házasságkötő termet, a reprezentatív Díszterem továbbra is a település gyűléseinek helyszíne. 1973-ban Nyírbátor újra visszanyerte városi rangját – a megye negyedik városa lett. Az 1980-as években megszüntetett járási hivatalok után, a Városháza tiszta profilú helyi igazgatási ügyek helyszíne lett.

1990-es évek politikai változásai után a város önkormányzata a közigazgatásban bekövetkezett módosulásokat leképezte: Polgármesteri Hivatal, az Önkormányzat helyszíne lett. A város 700. és az ismételt várossá válás 30. évfordulója tiszteletére 18 harangból álló harangjáték együttes került fel az épületre, mely a helybeliek időbeni tájékozódását szolgálja.

Görög katolikus templom (Bajcsy-Zsilinszky u. 99.)

1921-ben kezdődött meg Nyírbátorban a görögkatolikus egyházközség szervezése. Az önálló parókia megalapítása után Árdán (Árkosy) Istvánt nevezték ki lelkésznek. Először iskolakápolnában végezték a szertartásokat, mivel a templomot megelőzve a hívek iskolát, tanítói lakást, parókiát építettek, vettek, földeket szereztek. Az új, neobarokk stílusú templomot tíz évvel az alapítás után, Jánky Géza, nyíregyházi építész tervezte, a nehéz gazdasági helyzetre való tekintettel torony nélkül. 1932. április 24-án letették az alapkövet, október 30-án a kerületi esperes meg is áldotta az új templomot. Öt év múlva sikerült az épületet teljesen befejezni. Az oltárokat és a szószéket a máriapócsi Juhász Mihály műhelyében faragták. Ekkoriban a színes ólomüveg ablakokat is megrendelték a budapesti Palka József üvegműves mesternél (ő kivitelezte a máriapócsi kegytemplom ablakait is). Az ornamentikával keretezett mezők közepén szimbólumok tűnnek föl.

Az épület viszonylag szűk telken áll. Főhomlokzata háromtengelyes, íón fejezetű pilaszterekkel tagolt, amelyek az oldalhomlokzatokon és a szentély falán is megjelennek, az egész templomon hangsúlyos párkány fut körbe.

A templom belsejében a külső pompa kicsit mérséklődik, legalábbis az építészeti megoldásokat tekintve. Az ikonosztázion két oldalán, díszes, faragott keretben Szent Miklós, és Szűz Mária képei állnak. Az északi oldalon barokkos arányú, sötétbarnára pácolt szószék kosarát faintarziás, modern hangvételű evangélista ábrázolások díszítik. A diadalívben áll az ikonosztázion. A négy alapkép fölött négy-négy ünnep, közöttük az Üdvözítő Krisztus ikonja látható, fölötté a keresztrefeszítés jelenete zárja az építményt. A szentély berendezése 1937-re már elkészült.

Alkotóház (Szentvér u. 7.)

Városi Bíróság (Báthori u. 4.)

Nyírbátori Takarékpénztár (Szabadság tér 22.)

Kakukk étterem (Szabadság tér 20.)

Régi zeneiskola épülete (Szentvér u. 1.)

Báthori István Általános Iskola (Édesanyák útja 7.)

Dohánygyári épületek (Madách u. 32.)

Munkaügyi Központ (Kossuth u. 14.)

Egykori bútorbolt épülete (Szabadság tér 4.)

Régi „Nagyvendéglő” (Szabadság tér 6.)

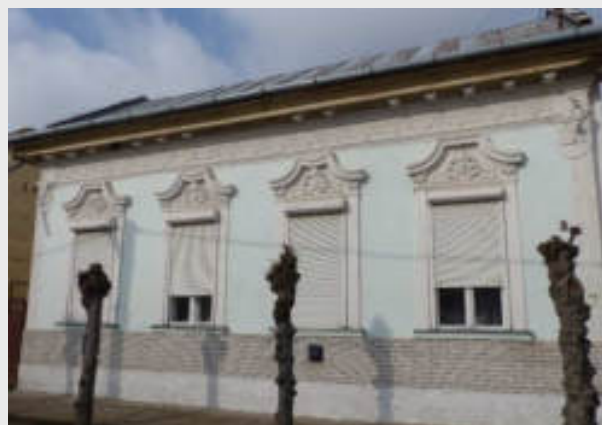
Hotel Hódi (Báthori u. 11.)

Malomüzem irodaépület (Bajcsy-Zsilinszky u. 10.)

Lakóház (Damjanich u. 1.)

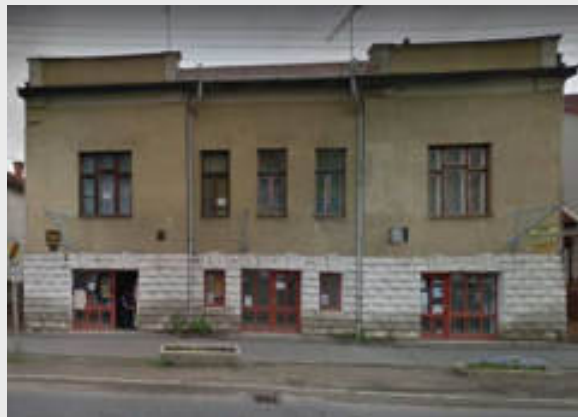
Lakóház (Damjanich u. 3.)

Lakóház (Váradi u. 1.)

Lakóház (Báthori u. 6.)

Lakóház (Szentvér u. 6.)

Lakóház (Szentvér u. 9.)

Lakóház (Kossuth u. 33.)

Lakóház (Kossuth u. 28.)

Lakóház (Kossuth u. 30.)

Lakóház (Szentvér u. 11.)

Lakóház és rendelő (Ady Endre u. 11.)

Egyéb épület (Ady Endre u. 19.)

Lakóház (Vasvári P. u. 4.)

Régi Utasellátó Étterem (Ady Endre utca – Martinovics utca sarka)

Kossuth utca – Vasvári Pál utca sarok

Szabadság tér 26-27.

Könyvtár homlokzata „Hármaskép a városhoz”
Simó József keramikus alkotása (Szabadság tér)

egykori Báthori István laktanya

Helytörténeti értékek – Emlékművek, szobrok:

Báthori István szobra

(Báthori utca)

Nyírbátorban áll Báthori István vajda szobra, az ő általa épített Báthori kegyúri templom, ma református templom, és a vár között, alkotója Ispánki József volt, 1969-ben avatták fel.

A mészáros szobor 1,5 szerez életnagyságú, rajta Báthori István talpig vértben, sisaktalan fővel áll, lába előtt háromszög alakú lovagi pajzs, amelyet a vajda jobb kezével tart. a pajzson a Báthoriak jellegzetes sárkányos címere látható. Báthori bal vállán földig leomló köpeny, kezében pedig szabja.

A katonás tekintetű páncélos szobor kompozíció, a város felvirágoztatójának nagy győzelmére, a Kenyérmezei csatára emlékeztet, amely a szobor felállítása előtt 490 évvel került sor, 1479-ben.

A szobor kb. 60 cm magas talapzaton áll.

Báthory Gábor szobor

(A nyírbátori református templom déli homlokzata előtt található a szobor.)

Báthory Gábor szobra a Bátoriak kegytemploma előtt, a mai református templom előtt állították fel 2008-ban, Báthory Gábor Erdélyi fejedelemmé választásának 400. évfordulóján.

A szobor alkotója, Nagy Lajos Imre szakít az évszázados sematikus ábrázolásokkal, amelyek Báthory Gábort idős emberként ábrázolják. Mint tudjuk Báthory Gábor 1589. augusztus 15. született Nagyváradon és 1613. október 27 halt meg egy merénylet következtében. Később a szobor mögött található nyírbátori református templom lett a nyughelye.

A bronz herma egy másfél méter magas kő posztamensen nyugszik. A fejedelem felsőtestét páncél burkolja, nyakában láncon medál, amelyben a családi szimbólum, a jellegzetes sárkányos Báthori címér áll. Az ifjú céltudatos elszánt tekintettel, mondhatnánk fejedelmi tekintettel néz le ránk, késői utódokra.

Kodály Zoltán szobor

(Egyház utca, Templomkert)

Nyírbátorban, a református templom mögött található Kirchmayer Károly Kodály Zoltánt ábrázoló ülőszobra. A szobrot 1983-ban állították fel, emléket állítva az 1967-ben elindult Nyírbátori zenei napoknak. 1967-ban Kodály Zoltán Psalmus Hungaricus-a volt a mára több mint öt évtizedes hagyományokkal rendelkező zenei fesztiválnak.

Liszt Ferenc portré

(Egyház utca, Templomkert)

Nyírbátorban a Kodály szobortól keletre áll Liszt Ferenc mellszobra, amely Gáti Gábor alkotása. Felállítását szintén a Nyírbátori Zenei napokhoz köthető, hiszen Kodály darabok mellett igen gyakran Liszt darabok is felcsendülnek a zenei fesztiválon. A szobrot a fesztivál 20. évfordulóján 1987-ben leplezték le.

Az ötnegyedes realiztikus bronz szobron az időskori Liszt Ferenc került megformázásra a rá jellemző erőteljes vonásokkal.

Tinódi Lantos Sebestyén szobor

(Egyház utca 1.)

A nyírbátori templom és harangláb előtt áll Tinódi Lantos Sebestyén bronz szobra, amely Kiss István alkotása. Tinódi egy kőtámfalon keresztberakott lábbal ül, lantján játszik és recitálja versét, mellette a vándorzenészek elmaradhatatlan attribútuma a vándortarisznya látható. A szobrot a Nyírbátori Szerződés 430 éves évfordulóján leplezték le 1979-ben.

1549-ben Ferdinánd király és János Zsigmond követei Báthori András közvetítésével kötötte meg, amelynek értelmében János Zsigmond halála után Erdélyt átadják Ferdinándnak. Az egyezmény a törökök ellenállása miatt azonban nem valósul meg.

Az egyezkedés már 1548-ban megkezdődik. Nádasdy Tamás ekkor küldi Tinódi Lantos Sebestyént a tanácskozásra. Ugyan ebben az évben a szerződés nem kötöttik, de Tinódi nem töltötte hasztalan az Idejét. Ekkor írja Sokféle részögösről nevű dalát, amelyben a borfogyasztás Noéhoz kapcsolt történetét és a részegséghez kapcsolódó visszasságokat éneklimeg. A mű apropóját pedig az adta, hogy Nyírbátorban a bírák nem adtak neki bort, amiért Tinódi az utolsó strófában átkozza őket.

Bethlen emlékmű

(Papok rétje)

A szobor Kiss György alkotása, bronzból készült, kb. életnagyságú. A talapzata mészkő, melyet Nagy-Magyarország térképének formájára vágtak ki. Mindezt még 1990-ben tették meg.

A római katolikus minorita templom mellett áll.

*„Azki szörzé, neve Sebestyén, szoméhságába,
Nyírbátorba ezerötszáz és negyvennyolcba,
Udvarbírák bort nem adtak, vannak átkjában.”*

Országzászló

(Szabadság tér)

1935. szeptember 22-én avatták Nyírbátorban az Országzászlót. Annak a terveit Barna János és Dabóczi Mihály készítette. A talapzatot díszítő négy bronz dombormű a még főiskolára járó Dabóczi alkotása volt. Nyírbátorban soha nem bontották le az országzászlót. Egy kőszínpadot építettek köréje, hogy eltakarja a már időszerűségét veszített alkotást az 1950-es évek legelején. Így megmenekült maga az építményt, de az idők folyamán 'elvesztek' róla az eredeti domborművek. Gyakorlatilag nem maradt róluk fenn semmilyen ábrázolás. A város vezetése elhatározta, hogy felújíttatja az országzászlót a kilencvenes évek elején, felhívást tettek közzé, melyben fotókat kerestek az eredeti állapotról. Végül is 1993-ra lett kész a felújított emlékmű. A mostani domborműveket Kiss György szobrász alkotta. A soklépcsős talapzat tetején egy négyzetes hasáb alakú zászlótartó áll. Négy oldalán bronz domborművekkel. A város főterének végében áll.

Hősi emlékmű

(Szabadság tér)

Nyírbátor 1921-ben elkezdte az előkészületeket az emlékmű felállítására. 1923-ban szerződést kötöttek a Budapesten élő Ősz Nemes György szobrásszal az alkotás elkészítésére. A településen elkezdtek összeírni a hősi halált halt katonák neveit. Gyűjtést szerveztek az emlékmű költségeire, de azon nem gyűlt össze az emlékmű állításához szükséges pénzösszeg. Pótlólagos 'adó' vetettek ki, melyet többen megfellebbeztek, de azt az elöljáróság elutasította. 1924. szeptember 7-én avatták nagy ünnepség keretében. Nemzetiszínű lobogó takarta az alkotást, amit a tűzoltók vontak le a szoborról. A városnak 1988-ig nem volt II. világháborús emlékműve. Amikor ezt a szobrot felújította a Városi Tanács, akkor egészítették ki az emlékmű körül körben, négy hatalmas, vörös gránitlappal. Azokon olvashatók még a második világháború áldozatainak nevei, akik nyírbátoriaiak voltak. A szobor egy haldokló katonát ábrázol, akit a társa fog fel karjával, miközben a másik kezében egy zászlót tart. 1989 óta mindig november elején, halottak napján emlékeznek a hősökre.

Szent István relief

(Szabadság tér 7.)

A Városháza homlokzatán található.

TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

Nyírbátor Városa Nyírségi-homokvidék kistájcsoportjának, Északkelet-Nyírség kistáj és a Délkeleti-Nyírség kistáj részét képezi.

A kistáj ezen részére jellemző a szélhordta homokkal fedett hordalékkúp síkság.

Külterületének nagy részét nem öntözött szántóföldek, illetve lomblevelű erdők alkotják, de jelentős a komplex hasznosítású mezőgazdasági területek, gyümölcsösök, valamint a rét, legelő funkciójú területek kiterjedése.

Állóvizek mérsékelt számban és kis területen fordulnak elő. Nagyobb állóvizek a Szénaréti-tó és a Papok-réti tó.

A kistáj potenciális erdőterület, de a homoki erdők helyén jelenleg többnyire szántók, gyümölcsösök a jellemzők. Nagy részén a természetesebb élőhelyek csak mozaikosan jelennek meg az agrártájban.

A természetszerű erdők aránya minimális, jellemzők az ültetvények (fehér akác, nemes nyár, fenyők).

A térség nagy kiterjedésű erdői évszázadokkal ezelőtt hatalmas vadállományt (szarvas, őz, róka, borz, császármadár) tartottak el. A táj állománya csökkent, de így is gazdagabb, mint az ország más területein.

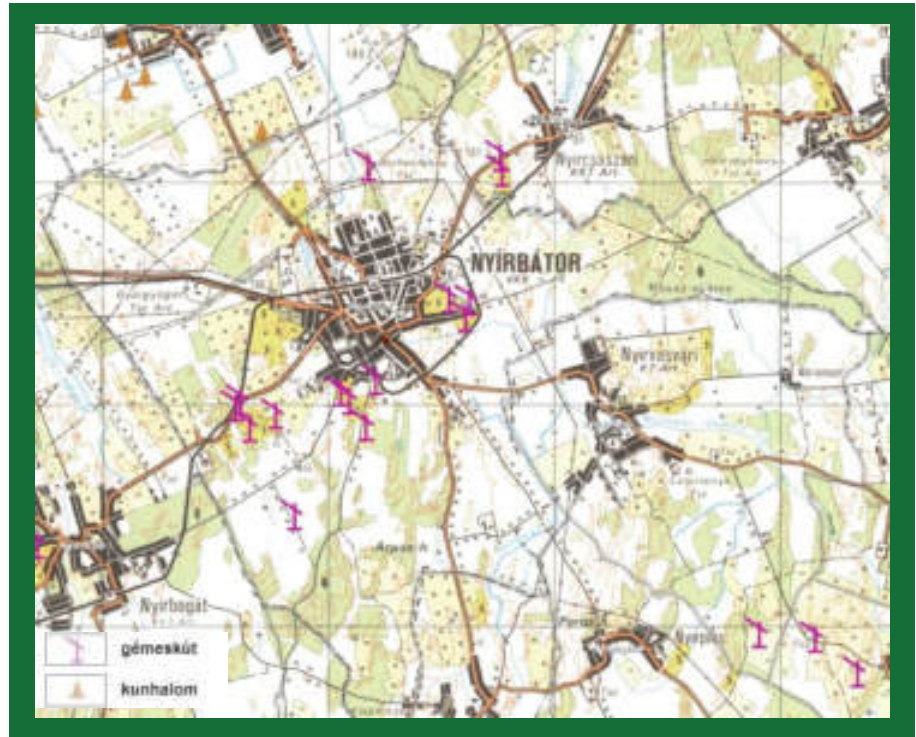
Nyírbátor területén országos vagy térségi jelentőségű tájképvédelmi területet nem jelöltek ki. A város területén tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezetéhez tartozó terület a település déli részén található.

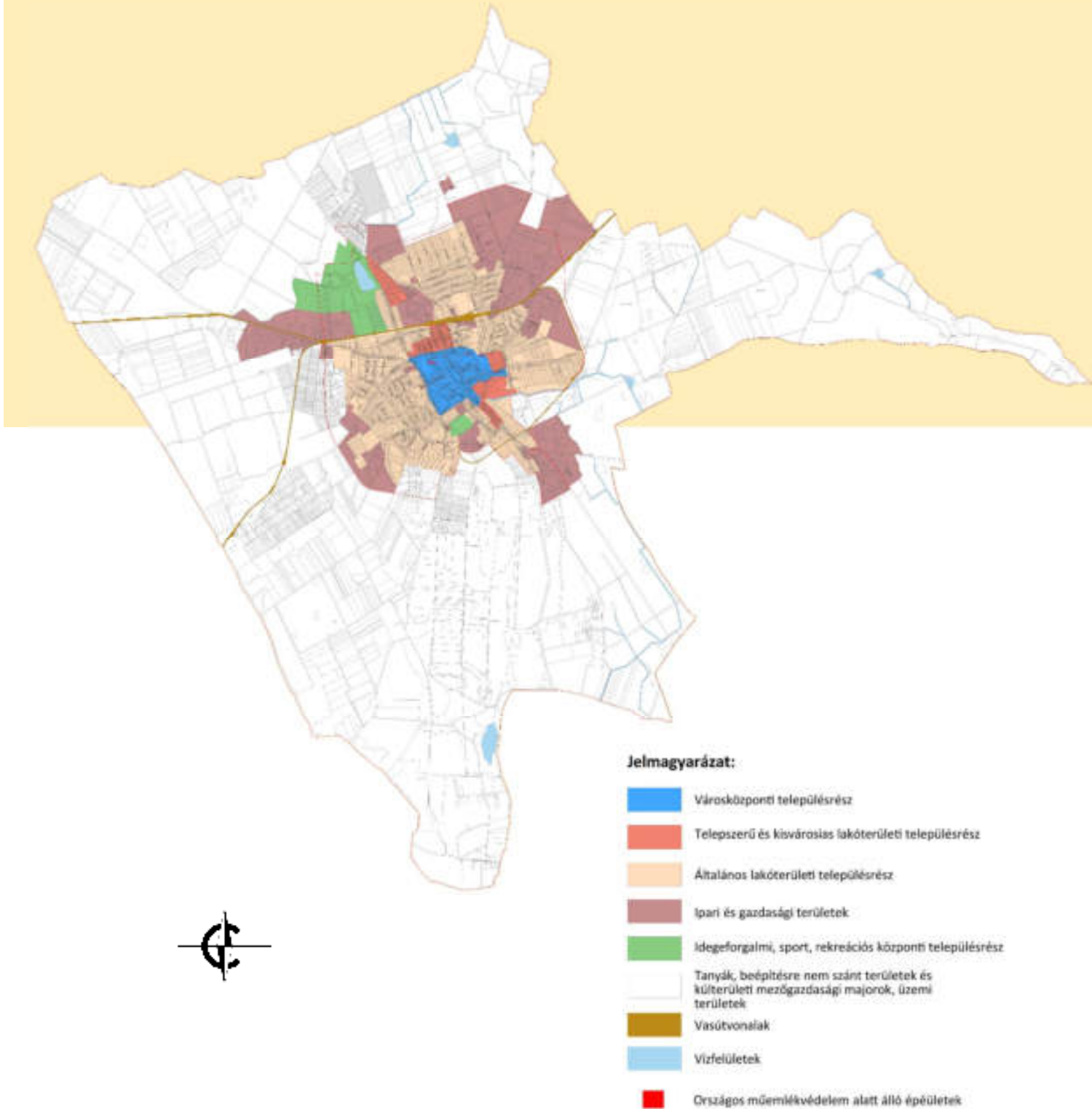

Nyírbátor területén található, kiemelt oltalom alatt álló természeti területek közé tartozik a védett 1 db kunhalom, és a Szél-lyuk/Tóth-hegy elnevezésű földvár, mint természeti érték.

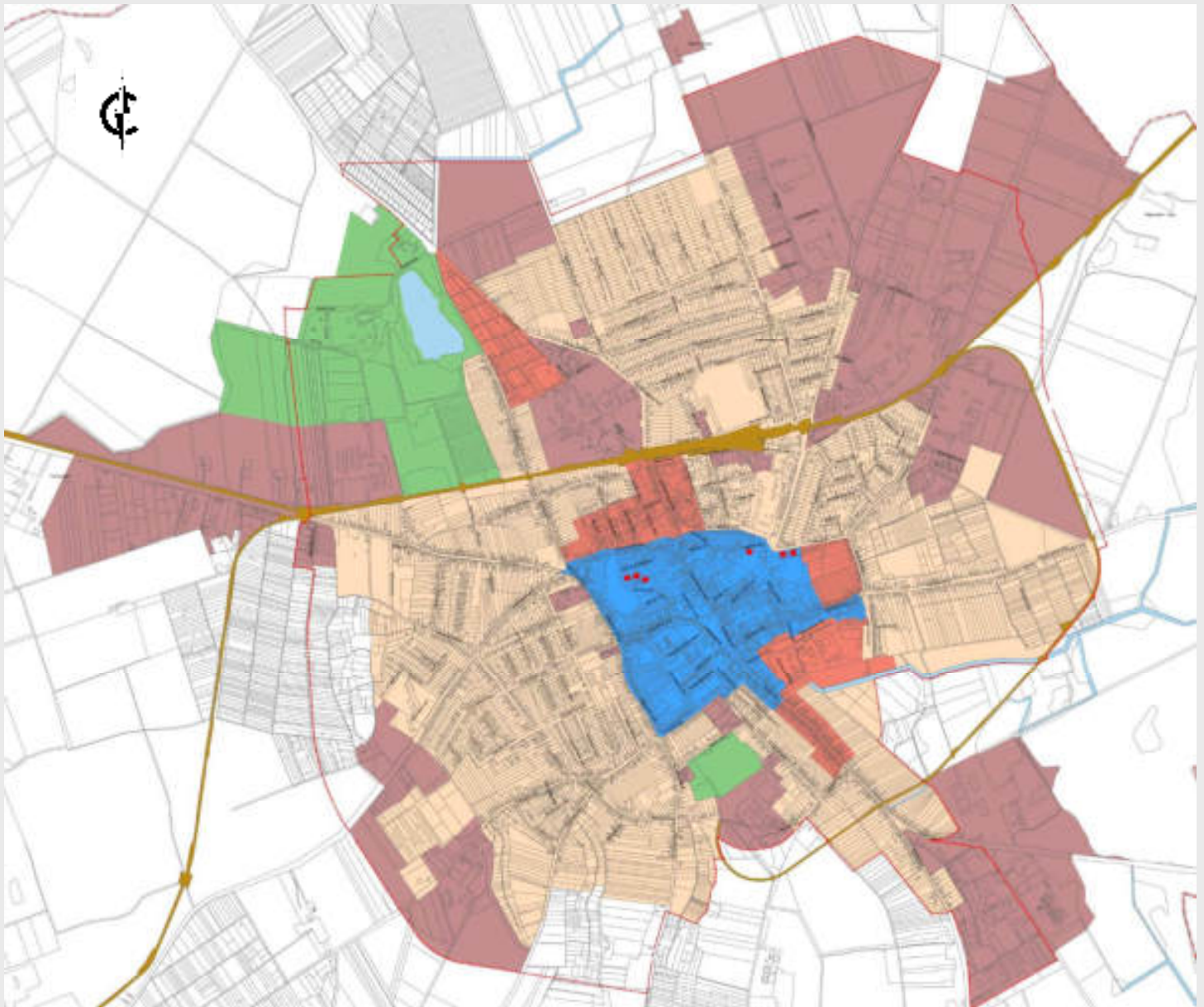
A tájak karakterének fontos összetevői és védelemre érdemesek az egyedi tájértékek. Tájértéknek minősül a tájra jellemző olyan természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van. Nyírbátor közigazgatási területén egyedi tájértékek közé tartoznak a gémeskutak.

4. Településképi szempontból meghatározó területek

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA

A településképi szempontból meghatározó területek lehatárolása a településszerkezeti terv figyelembe vételével történt. Az egymástól elkülönülő építészeti karakterrel bíró településrészek:

- Városközponti településrész
- Teleszerű és kisvárosias lakóterületi településrész
- Általános lakóterületi településrész
- Ipari és gazdasági területek
- Idegenforgalmi és, sport rekreációs központi településrész
- Tanyák beépítésre nem szánt területek és külterületi mezőgazdasági majorok, üzemi területek.

A térképen különböző színekkel jelöltük az egyes településrészeket.

Városközponti településrész

A város mai szerkezete megtartotta középkori eredetét. A középkori eredetű városszervező erők máig hatnak Nyírbátor település szerkezetére: a református templom, a minorita templom és rendház és a piactér meghatározó elemei a városnak, amelyek biztosítják Nyírbátor egyedi arculatát.

A középkori piactér, a jelenlegi Szabadság tér napjainkig megőrizte eredeti alakját, formáját. A város központjában lévő háromszög alakú tér ma a város legnagyobb zöldfelülete. A téren már a XIX. század közepén megjelenik a zárt sorú beépítés.

A Kulturális Központ megépítésével a mai modern építészet is megjelent a Szabadság téren, amely a zárt sorú beépítés megtartásával besimul a panelházak és a városháza közé.

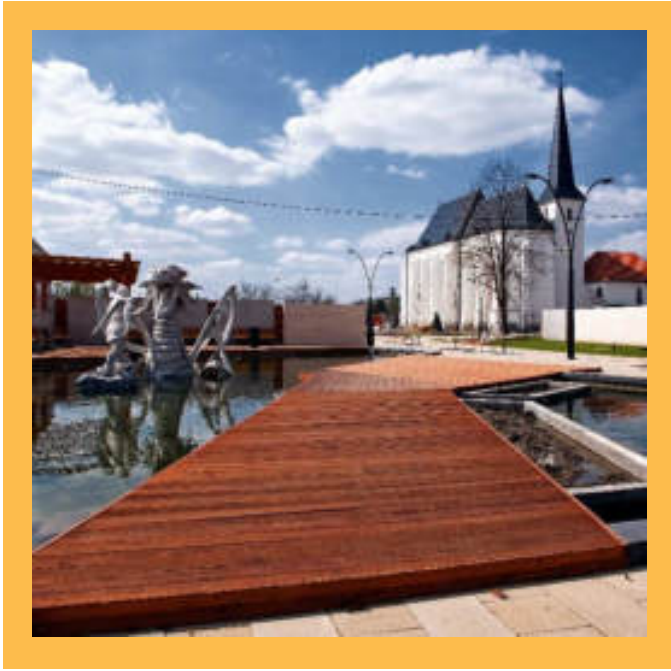
A központi településrész fontos részét képezik a közparkok, közterek, közkertek, várostörténeti sétány.

„Árpád utca a '60-as évek közepén”

„Árpád utca 2007-ben”

A Várostarténeti sétány 450 méter hosszan vezet a városközpont több háztömbjén keresztül. A fő funkciója, hogy a két jelentős műemlék, a minorita és a református templom közötti gyalogos közlekedést biztosítsa a turisták számára. Mindezt magas színvonalon létrehozott a lakóterületektől fallal elkülönített, köztéri műalkotásokkal, a város történetét bemutató táblákkal.

Javasolt illeszkedési szempontok:

Új ház építésénél célszerű a szomszédos épületek figyelembe vétele a telepítés, a magasság, tetőhajlásszög megválasztása során.

A tömeg és a homlokzatképzés segítse a kedvezően rendezett utcakép megtartását.

A bejáratok akadálymentesítése, a rámpái a közterületi adottságokhoz illesztése úgy, hogy ne zavarja az utcaképi megjelenést.

Tetőfelépítmények, napelemek, homlokzati épületgépészeti elemek elsődleges elrejtése, a homlokzat zavartalan érvényesülése.

Az épület tömegének és homlokzatának építészeti megoldása az épület rendeltetését kell tükröznie.

Napelemek esetén a tetősíkkal azonos szögű elhelyezés mellett érvényesüljön az arányos illeszkedés, ne a napelem domináljon a tető megjelenésében.

Törekedni kell az egyensúlyra a modern és a hagyományos formák között.

A városközponti településrészt településképi szempontból meghatározó területként javasolt kezelni.

Telepszerű és kisvárosias lakóterületi településrész

A XIX. század végi gazdasági fejlődés idején történő polgári beépítéseknek köszönhetően nyeri el a város kisvárosi jellegét. Nyírbátor főterének kisvárosi hangulatát az 1950-es évek utáni szocreál beépítések zavarják leginkább: az áruház, pártház, szalagházak.

Az adott településrész a településközpont körül alakult ki, jellemzően a Dezső utca két oldalán, a Vasvári Pál utca egy része mentén, valamint az Árpád utca középső szakaszán, mely a településközpont és az általános lakóterületi településrész között helyezkedik el. A beépült utcák és besűrűsödött területek mögött létrejött egy intenzívebb beépítés, amely kertvárosi telkes vagy többszintes, esetenként telepszerű többszintes beépítéssel.

Javasolt illeszkedési szempontok:

Új ház építésénél célszerű a szomszédos épületek figyelembe vétele a telepítés, a magasság, tetőhajlásszög megválasztása során.

A tömeg és a homlokzatképzés segítse a kedvezően rendezett utcakép megtartását.

A bejáratok akadálymentesítése, a rámpái a közterületi adottságokhoz illesztése úgy, hogy ne zavarja az utcaképi megjelenést.

Tetőfelépítmények, napelemek homlokzati épületgépészeti elemek elsődleges elrejtése, a homlokzat zavartalan érvényesülése.

Az épület tömegének és homlokzatának építészeti megoldása az épület rendeltetését kell tükröznie.

Napelemek esetén a tetősíkkal azonos szögű elhelyezés mellett érvényesüljön az arányos illeszkedés, ne a napelem domináljon a tető megjelenésében.

Törekedni kell az egyensúlyra a modern és a hagyományos formák között.

A telepszerű és kisvárosias lakóterületi településrészt településképi szempontból általános besorolású területként javasolt kezelni.

Általános lakóterületi településrész

Az általános lakóterületi településrész a városközpontot körülvevő, valamint a távolabbi területek tartoznak ide. Az utcahálózatára jellemzően néhány spontán alakulattól eltekintve szabályos, tervezett, követi a helyszín adottságait. Lakó funkciójú területek, kertvárosias és falusias lakóterületre tagolódnak. Meghatározó a családirházas, egyedi telkes lakóövezet.

Az általános lakóterületi településrészen az épületek jellemzően hagyományosan oldalhatáron állónak. Az utcák előkertes beépítésűek.

Javasolt illeszkedési szempontok:

Új épületek építésénél, valamint meglévő épületek felújításánál igyekezzünk a meglévő építészeti elemekhez igazodni.

A tömeg és a homlokzatképzés segítse a kedvezően rendezett utcakép megtartását.

Tetőfelépítmények, napelemek homlokzati épületgépészeti elemek elrejtése, a homlokzat zavartalan érvényesülése.

Az épület tömegének és homlokzatának építészeti megoldása az épület rendeltetését kell tükröznie.

Törekedni kell az egyensúlyra a modern és a hagyományos formák között.

Az általános lakóterületi településrészt településkép szempontból általános besorolású területként javasolt kezelni.

Ipari gazdasági területek

Nyírbátorban meghatározó szerepe van az ipari ágazatnak. Az ipari tevékenység egyik fő helyszíne a 2005-ben létrehozott Ipari Park, amely a 471. számú főút mellett fekszik. Vasúti kapcsolata a szállítási és logisztikai feltételeket segíti. Az Ipari Park területén működő vállalkozások: Agroker Holding Zrt., Azol Kft., Bátorgép'92 Kft., Coloplast Hungary Kft., Cupák Bt., Diehl Aviation Hungary Kft., Fülep Imre (vállalkozó), Gliba autóház, JKSZ Bt., Kelet-Boksz, Nyírerdő Zrt., Nyír-Ferro Struct Kft., Nyír-Holz Kft., Nyírzem Kft., OMH Hungary Kft., Rosenberger Magyarország Kft., Tésztaipari Kft., Tóth Imre (textil), Trans-Vidia Kft., Trend-Papír (Assist-Trend), Unilever Magyarország Kft.

Az Ipari Park mellett a város másik kiemelkedő gazdasági területe a Déli Iparterület. Ezen a területen a Bátorcoop cégcsoport üzemei, illetve az MSK Hungary Gépgyártó Bt. működnek.

Javasolt illeszkedési szempontok:

Az épület tömegét, elhelyezhetőségét, a tető kialakítását a rendeltetés határozza meg.

Az önálló gazdasági területen az egyszerű ipari formákat célszerű előnyben részesíteni.

Az egyszerű tömegeket különböző homlokzati elemekkel (elötető, burkolatok) tehetjük játékosá.

A gazdasági funkciójú épületek körül törekedni kell a nagyobb mértékű zöldfelület kialakítására.

A zöldfelületeknél törekedni kell az termőhelynek megfelelő őshonos növényfajok elhelyezésére. Ezzel biztosítva a környezetük ökoszisztémájának folyamatos rendszerű működését.

Az ipari és gazdasági területek településészt településképi szempontból általános besorolású területként javasolt kezelni.

Idegenforgalmi, sport, rekreációs központi településrész

A településrész Nyírbátor északnyugati részén, valamint a belterület déli részén található.

A déli részen található szabadtéri sportlétesítmény fontos közösségi-rekreációs szerepet tölt be.

Az északnyugati részen található a Sárkány Wellness és Gyógyfürdő. A város legnagyobb vonzereje a gyógy- és termásvíz. A termálfürdő kellemes szórakozást, illetve testi-lelki feltöltődést nyújt az idelátogatók számára. Kellemes időben a szabad strandon lubickolhatnak a különböző medencékben. A jakuzzik, a csúszdák, a gyermekmedence, mind-mind a felfrissülést szolgálják.

Közvetlenül a fürdő mellett, erdei környezetben helyezkedik el a Sárkány Apartman és Kemping, tóval, erdőkkel övezett, csendes, nyugodt környezetben. Télen-nyáron, új építésű apartman, lakókocsi beállók, sátorhelyek, játszótér, horgászati lehetőség, foci pálya várja az ide látogatókat.

Kiemelt szerepet kap a lovassport, melyhez hozzájárult a 2010-ben alakult Nyírbátori Lovassport és Hagyományőrző Egyesület, mely azzal a céllal alakult, hogy a helyi sportközösségeket fejlessze. Célja a lovas sportágak népszerűsítése, utánpótlás nevelése és versenyzési lehetőségek biztosítása. A város és a térség történelmi múltjára tekintettel a hagyományőrzés és a kulturális tevékenység is szerepet kap az egyesület életében.

Javasolt illeszkedési szempontok:

Az épület tömegét, elhelyezhetőségét, a tető kialakítását a rendeltetés határozza meg.

A bejáratok akadálymentesítése, a rámpái a közterületi adottságokhoz illesztése úgy, hogy ne zavarja az utcai megjelenést.

Tetőfelépítmények, napelemek, homlokzati épületgépészeti elemek elsődleges elrejtése, a homlokzat zavartalan érvényesülése.

Az épület tömegének és homlokzatának építészeti megoldása az épület rendeltetését kell tükrözze.

Az idegenforgalmi, sport, rekreációs központi településrészt településképi szempontból általános besorolású területként javasolt kezelni.

Tanyák, beépítésre nem szánt területek és külterületi mezőgazdasági majorok, üzemi területek

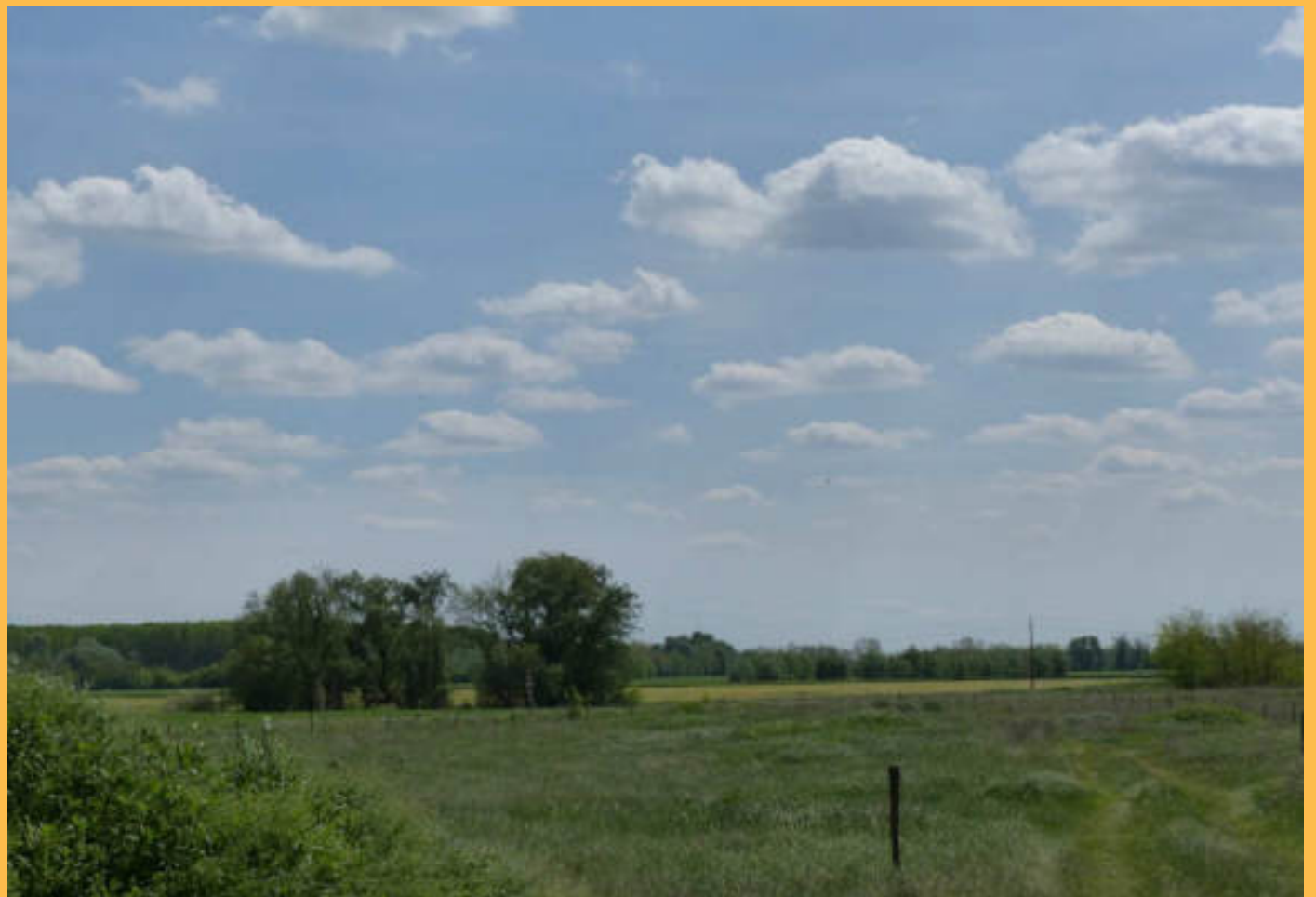
A település külterületi része jellemzően beépítésre nem szánt terület- mezőgazdasági- és erdőterületek.

Nyírbátorban jelentősek a mezőgazdasági hagyományok, bár a mezőgazdasági termőterületek többsége alacsony minőségű, és a termőterületekre elaprózott birtokszerkezet jellemző. A településen a földterület a homokos talajon miatt elsősorban a kevésbé élőmunka igényes erdőgazdálkodásnak kedvező.

Erdőtársulásaik jelentős részét akác, nemes nyárok és tölgyesek alkotják. Kisebb területeket foglalnak el fenyők. Találkozhatunk nyárrakkal éger, fűz, nyír, valamint kőris, szil juhar társulásokkal. Növénytársulásaira jellemző a homokpuszta-gyepek, homoki legelők. Sűrűbben előforduló lágyszárú faj a mocsári galaj, a tőzegeper, a lápi nádperje és a borzas imola.

A tanyák, beépítésre nem szánt területek és külterületi mezőgazdasági majorok, üzemi területek településrészt településképi szempontból általános besorolású területként javasolt kezelni

5. Ajánlások – Városközponti településrész

Az utcáfronttól egyenlő távolságra lévő épületek egységes nyugodt jó ritmusú képet adnak.

Egységes utcakép létrehozása egyenlő távolságra lévő épületekkel lehetséges, hátrahúzással megtöri az utca ritmusát.

Azonos magasságú épületek esetén egységes, nyugodt utcakép jön létre.

Eltérő magasságú épület alkalmazásakor nem egységes utcakép jön létre.

Építészeti útmutató

Telepítés

A városközpont gazdasági, közigazgatási és közszolgáltatási szempontból egyaránt központi szerepet tölt be, itt tükröződik a település történelme, szellemisége és jellegzetessége.

A városközponti településrészen a házak telepítése zárt sorú, illetve a hézagosan zárt sorú, telepítés a jellemző, a szomszédos épülethez tűzfalal csatlakoznak. De találkozhatunk szabadonálló tömbszerű beépítéssel is. A telepszerű beépítés esetén az épületek szabadon álló, vagy egy területen belül több úszótelken álló, önálló épület alkot egy-egy beépítési egységet, építészeti együttest.

Az épületek gerince az utcával párhuzamosak. Nem az utcával párhuzamosan telepített, valamint, a szomszédos épülethez képest indokolatlanul hátrahúzott új ház építése nem javasolt.

A zárt sorú beépítés közé nem javasolt egy ezt megbontó, hézagosan zárt sorú beépítésű új ház építése.

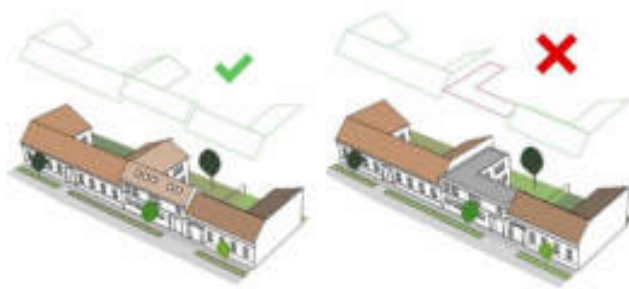
Az épületek a telek utcafronti részén találhatóak, a ház mögött növényzettel határolva kialakítható a védett kert.

Magasság

Az érintett településrészen az épületek magassága változatos.

A lakóépületek többnyire egyszintesek, a középületek jellemzően többemeletesek.

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint a környezetük. A túl magas házak nem illeszkednek Nyírbátor városközponti településrészének utca képébe.

Azonos tetőformák alkalmazásakor egységes, nyugodt utcakép jön létre.

Eltérő hajlású tetőforma alkalmazásakor az utcakép nem egységes. Meredekebb hajlású tetőnél nem azonos a településkép.

Tetőhajlásszög

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint a környezetükben lévő házaké.

A túl magas, illetve a túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek Nyírbátor városközponti településrészének utcaképebe.

A teleszerű beépítésnél a lapostető kialakítása a jellemző.

Anyaghasználat és színek

Épületek színvilága és díszítettsége változatos, mégis a hasonló anyag és színdinamika használata az épületek egymáshoz való illeszkedését eredményezi.

A meglévő épület színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott.

Nem elfogadható feltűnő, kirívó színek használata, valamint rikító színű fémlemez fedés, burkolat.

Tetőfedésre a helyben hagyományos anyagok és színek alkalmazhatók.

Anyaghasználat során javasolt kerámia cserép fedés natúr, téglavörös, terrakotta, antik színben, valamint homlokzat színezésben a világos, pasztellszínek használata. Kerüljük a rikító, tájidegen színeket.

Köz- és lakóépületeknél sem elfogadható a kirívó, feltűnő színek és anyagok használata.

Kerítés

A zárt sorú és hézagosan zárt sorú beépítés esetén a tömör kerítés a javasolt, ezzel biztosítva az egységes, zárt vonalvezetést.

Középületek esetében a növényvel határolt telekhatárolás megfelelő, valamint az áttört kerítés alkalmazása javasolt.

A családi házas beépítésnél a változatos anyaghasználatú, tömörségű és magasságú kerítések találhatók. Egységes kép nem alakult ki, az áttört oszlopos lábazatos kialakítás a jellemző.

A telepszerű és kisvárosias lakóterületi településrészen az áttört kerítések alkalmazás a kívánatosak.

Városközponti településrész jellegzetes épületeinek bemutatása képekben

Erkélyek, tornácok, teraszok, előtetők

A városközponti településrészen elvéve találkozhatunk tornácossal. Ezek a tornácok a népi építészet meghatározó elemei. Ilyen a Bajcsy-Zsilinszky utcán található lakóház is, mely nyitott oldaltornácossal rendelkezik, faragott faoszlopokkal.

Az erkélyek, tornácok, teraszok, előtetők meghatározzák az épület karakterét és arculatát, hatással vannak az utcaképre. Hangsúlyozó elemként jelenhetnek meg. A tervezésük körültekintés igényel. Védenek az esőtől, a hőtől és árnyékot adnak.

A tornácoknak, előtetőknek fontos szerepe lehet az akadálymentesítésben, fedetten lehet az akadálymentesítést biztosító rámpát kialakítani.

A bejárati ajtó körül egyszerűen kialakított előtető is meghatározó karaktere lehet az épületnek.

„Bajcsy – Zsilinszki utcán található népi lakóház”

„Báthori Várkastély és Panoptikum”

Ablakok

„Városháza”

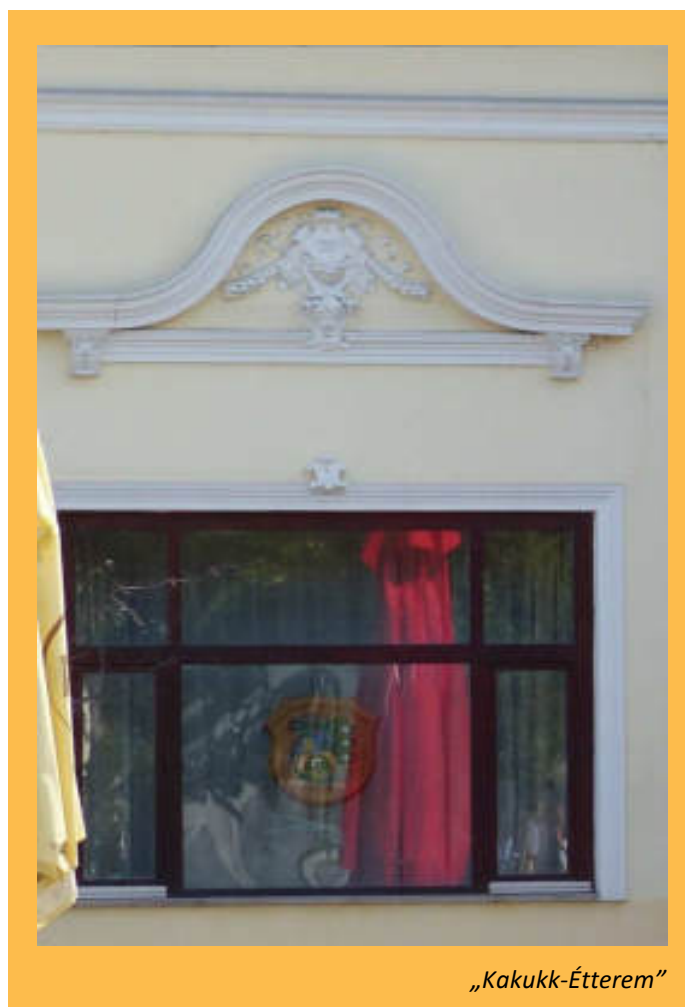
A családházaknál megfigyelhetőek a hosszanti kialakítású, keskenyebbnek tűnő ablakok is. Jellemzően egy- vagy kétszárnyú kialakításúak, az utcai homlokzatra szimmetrikus kialakítással. A legelterjedtebb a barna és a fehér színű pácolt, festett fa-, vagy műanyag nyílászárók.

Az ablakok a tömbszerű épületeknél különösen hangsúlyosak, mivel azok sorban jelennek meg egymás mellett nagy felületen. Kerüljük az egyedi, kirívó, rikitó kialakításokat.

A homlokzaton érdemes spalettát vagy zsalugátért kilakítani, illetve redőnyszekrény beépített és rejtett kivitelben létesíthető, a nyílászáróval megegyező színben. Nem megfelelő színhasználat esetén az épület nem fog illeszkedni a környezetébe.

Az épületek megjelenését és homlokzati összképet a nyílászárók adják. Az ajtók és az ablakok a lakóépületeknek az egyik meghatározó elemei, melyek a külső és a belső tér között biztosítják az átláthatóságot és az átjárhatóságot. A múlt értékeként hosszú keskeny ablakok figyelhetők meg a városközponti településrészen. Az utcai homlokzaton két-, vagy több osztatú fa ablakok jellemzőek, szimmetrikus kialakítással, a dinamikus vonalvezetéssel adják meg a régi időkre emlékeztető épületek hangulatát. Javasolt a nyílászárók körüli díszítőelemek alkalmazása, valamint a barna és a fehér színű pácolt alkalmazása.

A Kakukk-étterem szecessziós stílusú épülete a kisvárosi polgári építészeti hagyományt őrzi. Az épület- és tetőtömege eredeti, homlokzati megjelenése, a nyílászárók kiosztási rendje is eredetinek mondható. A főbejárat fölött, az utcai homlokzat közepén, az ereszpárkánynál ballusztrádos korlát, az ablakok fölött angyalok vakolatdíszek láthatóak.

„Kakukk-Étterem”

„Református templom“

„Báthori István Általános Iskola”

Homlokzatképzés, anyaghasználat

Az utcai homlokzat az épület arca, nagyon fontos, hogy mi az arc, amit megjelenít. A homlokzat arányossága adja az épület karakterét. A kialakítása során törekedjünk a természetes anyagok választására, terméskő, téglá, vakolt felületek, faburkolatok alkalmazása javasolt. A természetes anyag és színhasználattal egységes településkép jön létre. A műszaki berendezések utcafronton való elhelyezését kerülni kell, válasszunk egy kevésbé frekvenciált helyet, ahol kevésbé zavaló a látványuk.

A középületeknél jól megfigyelhető az ablakok fölött megjelenő minták. A homlokzati díszítőelemek a színes homlokzatról fehér színű kiemeléssel dinamikusabbá varázsolják az épületet.

A munkaügyi központ és az Alkotóház homlokzata a XIX. század végi XX. század eleji kisvárosi polgári építészeti hagyományt őrzi. A meglévő polgári karakterű házak felújításánál szem előtt kell tartani a városrész történeti jellegét és ahhoz illeszkedő arculatot érdemes kialakítani. Gyekezzünk a homlokzatot úgy megtervezni, hogy a választott színek és anyagok harmonizáljanak egymással. Fontos, hogy az épület környezetével is összhangban legyen, egységes arculatot hozzon létre.

A tömörszerű épületek kiemelkednek a környezetükből, jelentős szerepet játszanak a város arculatának kialakításában, ezért fontos a homlokzatát körültekintően megtervezni.

Az egyszerű, jól kombinált színek alkalmazása gazdagítja és egészzé varázsolja otthonunkat.

„Munkaügyi Központ épülete”

„Alkotóház”

Részletek

A településkép önmagában is rendkívüli látványt nyújt, melyet csak tovább tarkítanak az egyedi részlet-megoldások. Megannyi említésre méltó egyedi részlet-megoldást találunk, mely a városkép történelmi sokszínűségét ápolja és örökíti meg a jelen kor emberének. Ilyen a Polgármesteri Hivatal épületének homlokzata. A város 700. és az ismételt várossá válás 30. évfordulója tiszteletére 18 harangból álló harangjáték-együttes került fel az épületre, mely a helybeliek időbeni tájékozódását szolgálja.

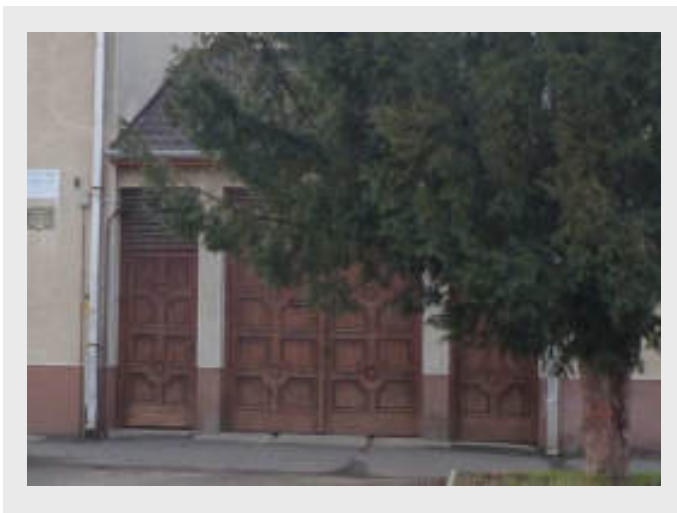
Egy-egy burkolattal, eresz vagy tetőcsatlakozással, díszesen megmunkált faanyagokkal különlegessé tehetjük épületeinket és környezetünket. Ilyen lehet egy zászlótartó rúd vagy a középületek homlokzatán megjelenő díszítőelemek. Egy tornácot, faragott elemek használatával és díszesen megmunkált eresz alatt futó faalátámasztással tehetünk egyedivé.

Egyedi díszítőemerként szolgálhatnak a szobrok, a padok - folyamatos eszmecsere a közösségi élet fontos formálói. Különlegessé tehetik környezetünket a lámpák, melyek egyéni alakjukkal és megjelenésükkel hoznak fényt a település parkjának szívébe, így teszik ezt teljes értékűvé.

Kerítések

A kerítések a házak kiegészítőiként szolgálnak. Fontos, hogy a szín- és az anyaghasználatot megfelelő igényességgel végezzük, a település összképe érdekében odafigyeléssel tervezzük meg.

A zárt sorú és hézagosan zárt sorú beépítés esetén a tömör kerítés javasolt, ezzel biztosítva az egységes utcaképet.

A középületeknél a növényvel történő telekhatárolás és az áttört kerítés alkalmazása a javasolt.

A teletszerű lakóterületi településrészen az áttört kerítések és az épületek növényvel való határolása kívánatos, kerülendők a nem átlátható, tömör megoldások.

A településrészen változatos anyaghasználattal találkozhatunk. Jellemző az áttört, az oszlopok között elhelyezett faanyagú, valamint motívumokkal díszített kovácsoltvasból készített kerítés. A természetes anyagok használata, mint a fa, a kő kerítés jó példája lehet a harmonikus utcakép megteremtésének.

Kertek

Településen az épületeknek egyaránt illeszkedniük kell abba a környezetbe, amelyet az adott helyen az ember és a természet közösen formált.

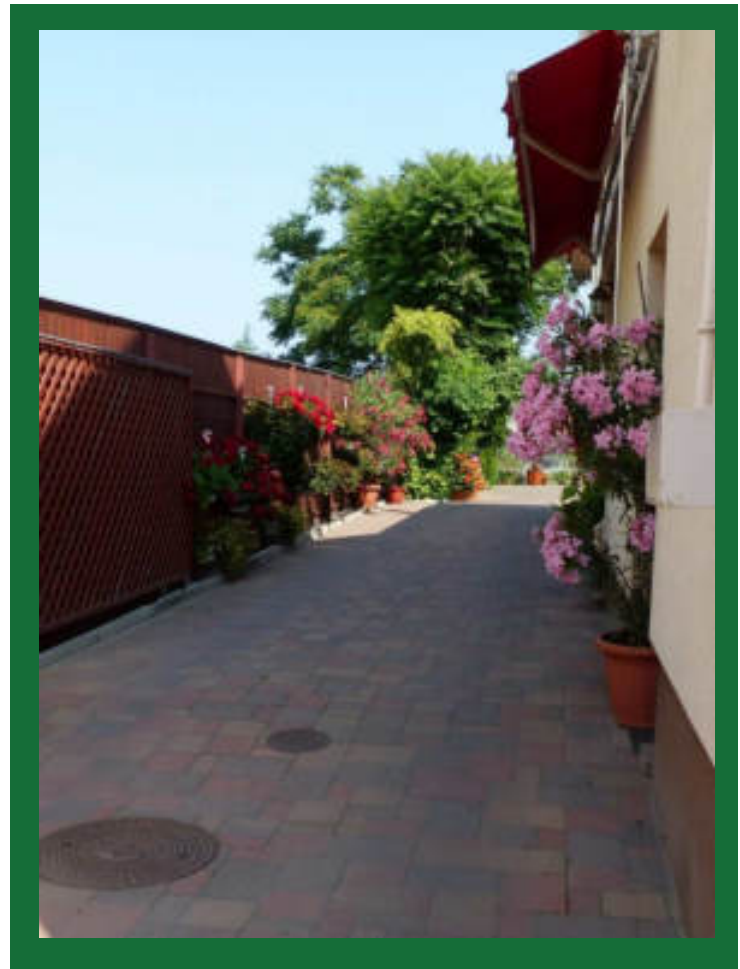
A kerti építmények, díszítőelemek, mint például a padok, lámpák, növényládák hangulatosabbá tehetik környezetünket.

Az épületek bővítésénél és felújításánál fokozottan ügyelni kell a már meglévő fásszárú növényzet megóvására. A méreteinek érzetét a környező növényzettel befolyásolhatjuk.

A garázst lehetőleg az épületekben alakítsuk ki, hogy több hely maradjon a kertben és ne terhelje a környezet látványát egy újabb építmény.

A zárt sorú beépítés adta megoldásoknak köszönhetően a nagy falak és kapuzatok mögött saját édenkertet alakíthatunk ki.

A lakótömbök között hagyományos értelemben hiányoznak a kertek, a épülettömbök által körülhatárolt területen alakítható zárt kerti rész, melyeket virágkiültetésekkel, kerti bútorokkal tehetjük otthonosabbá.

Utcák

Az utca meghatározó fontosságú és jelentőségű egy település életében. Az utcahálózat kialakulása visszavehető a tájalakulásának történetére. A természeti adottságok meghatározták a letelepedés helyét, majd az így kilakult lakóterületeket utakkal kötötték össze. A település arculatához az utak, az utcák állapota és megjelenése nagyban hozzájárul. Jellemző az útmenti fásítás és a kerítés előtti zöldfelületek kialakítása, az évelő virágok jelenléte, mely barátságossá és kellemes hangulatúvá teszi az utcákat. Fontos a tiszta, egyenes vonalvezetésű utcára való törekvés, kialakításkor kerüljük a zezugos helyeket.

A városközponti településrész meghatározó utcái a Árpád-, Kossuth-Lajos utca, a 471 főút, Bajcsy-Zsilinszky, Báthori István utca és az Édesanyák útja, ezen az utcák megléte már az első katonai felmérés idején is jól megfigyelhető (1763-1787).

Tervezéskor ügyeljünk és alkalmazkodjunk a meglévő utcahálózathoz, a környezeti adottságokhoz az építészeti elemekhez. A fák és cserjék megválasztásánál legyünk körültekintőek, vegyük figyelembe a növény méreteit, tartsunk távolságot a növényzet és az épület között. A település barátságosabbá tétele érdekében igyekezzünk utcákat több növényvel és kertészeti elemmel díszíteni. A fasorok kiemelik a település fő útvonalait, vezetik a tekintetet.

A tömbszerű lakóépületek környezetében felértékelődik a zöldfelületek és a kertek jelentősége.

A gyalogos forgalom számára kellemes hangulatot árasztanak a térkővel kirakott, virággal és zöld sövényvel határolt járdák.

A településkép javításához sokszor nem szükséges nagy beavatkozás, a rendezettség érzésének elérése már fél siker.

Közterek, közparkok, közkertek

A közösségi szabadterek, ahol a településhez, településrészhez és a helyi közösségekhez tartozásunkat a természethez kapcsolódva szabadon építhetjük fel. Mivel rendszerint hosszabb ideig tartózkodunk ezeken a helyeken megjelenésük kiemelten fontos.

Az igényesen parkosított városközpont egyik legfontosabb tere a Szabadság tér.

A Szabadság tér a település központjában valódi városi parkként funkcionál, korszerű térburkolattal és parkberendezési tárgyakkal, emlékművekkel, koros és az utánpótlásukként telepített fiatal faegyedekkel. Méltó környezetet teremt a téren található közintézményeknek. Központi helyzeténél fogva forgalmas, de a rajta áthaladó forgalmat a park infrastruktúrája ki tudja szolgálni, valamint kellemes tartózkodási helyként kicsit le is tudja lassítani az áthaladókat, maradásra készítette őket.

Nyírbátor egyik legfontosabb közterülete a Várostarténeti sétány, mely 450 m hosszan vezet a városközpont több háztömbjén keresztül. Fő funkciója, hogy a két jelentős műemlék, a Minorita és a Református templom közötti gyalogos közlekedést biztosítsa a turisták számára. Mindezt kertépítészeti magasszínvonalon létrehozott, a lakóterületektől fallal elkülönített, köztéri műalkotásokkal és a város történetét bemutató táblákkal teletűzdelt sétányon teszi. Az újonnan kialakult közterület a város történelmének bemutatása által a helyi identitástudatot erősíti, emeli az épített környezet minőségének színvonalát. A sétány területe 13 500 m², mely burkolt felületekre, többszintes zöldfelületre és vízfelületekre tagolódik.

A város országos jelentőségű műemlékeinek a környezete is közhasználatú zöldfelületként, közparkként funkcionál jelen esetben, mivel nincs elkerítve, a három legjelentősebb műemlék, a Minorita és Református templom, valamint a Báthori várkastély egyaránt szabadon megközelíthető.

A Minorita templom a várostörténeti sétány kiindulópontja, így azzal azonos stílusban került kialakításra a műemlék környezete és bejárata.

A Papok-réti tó partja szintén közparkként funkcionál, itt rendezik meg évente a Szárnyas Sárkány Nemzetközi Utcaszínházi és Világzenei Fesztivált.

A közterületek többi részét az utcai zöldsávok teszik ki, melyek a városképet nagyban meghatározzák.

Megfelelő mennyiségű és minőségű teret szükséges biztosítani a tevékenységekhez és a közlekedéshez.

A növényfajok megválasztása és ültetése során azok térigényét is figyelembe kell venni, számolva a növekedésükkel és egymásra árnyékolásukkal.

5. Ajánlások - Telepszerű és kisvárosias lakóterületi településrész

Építészeti útmutató

Telepítés

A telepszerű és kisvárosias lakóterületi településrészen az épületek zárt sorúak vagy oldalhatáron állóak, illetve jellemző a szabadonálló tömbszerű beépítés.

A szomszédos épülethez képest indokolatlanul hátrahúzott új ház építése nem javasolt.

A családi házak a telek oldalhatárán állnak, a telken belüli elhelyezkedésük az utcára párhuzamos és/vagy merőlegesek. A ház mögötti növényzettel határolva kialakítható a védett kert. Oldalhatáron álló telkek esetén törekedjünk a megfelelő méretű elő- és oldalkert megtartására.

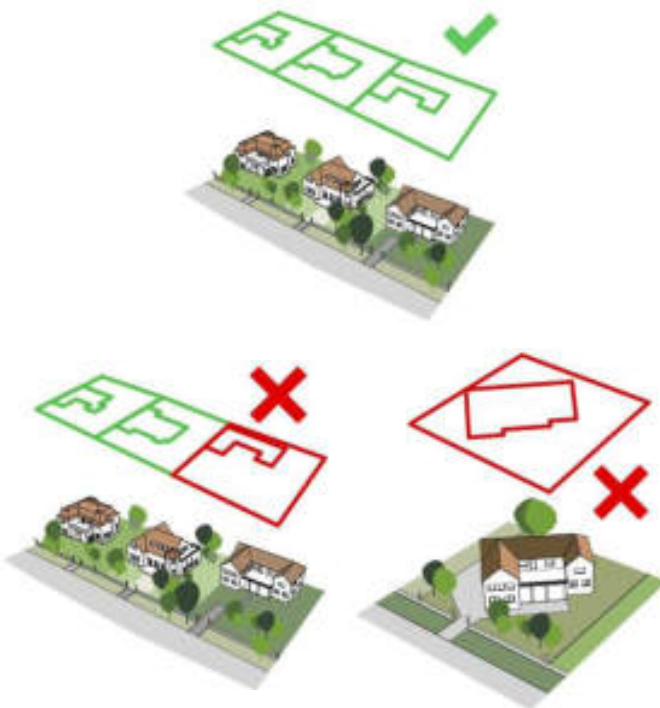
Zárt sorú beépítés esetén az épületek gerince az utcával párhuzamosak. Az épületek a telek utcafronti részén találhatóak, a ház mögött növényzettel határolva kialakítható a védett kert.

A telepszerű beépítés esetén az épületek szabadon álló, vagy egy területen belül több úszótelken álló, önálló épület alkot egy-egy beépítési egységet, építészeti együtttest.

Magasság

Az érintett településrészen az épületek többszintesek, nagyobb magassággal rendelkeznek.

A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló magassággal kell épülniük, mint a környezetükben. A túl alacsony, illetve a túl magas épületek nem illenek az utcaképbe.

Azonos magasságú épületek egyenletes utcaképet alkotnak. Az újonnan épülő épületeknek a meglévő magassághoz kell alkalmazkodniuk az egységesség érdekében.

Eltérő magasságú épületek nem egységes utcaképet alkotnak. Az új épületek magasságát a régiekhez igazodva kell kialakítani.

Azonos tetőformájú épületek egyenletes utcaképet alkotnak. Az egységesség érdekében az újonnan épülő házak is hasonló tetőformával kell, hogy épüljenek.

Eltérő tetőformájú épületek esetén nem egységes utcakép jön létre.

Tetőhajlásszög

A teletszerű beépítésnél a lapostető kialakítása a jellemző. Az eltérő tetőformák megbontják az utcaképet. Új ház építésekor azonos tetőformák kialakítására kell törekedni.

Az érintett településrészen a családi házak tetőhajlásszöge közel azonos. A meglévő épületek közé épülő új házaknak közel azonos tetőhajlásszöggel kell épülniük.

A túl magas, illetve a túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek be a városrész területének utcaképebe.

Tetőforma

A településrészen a házak tetőformája változatos. Jellemzőek lapos, nyereg- és sátoztetős épületek.

Új házak építésénél törekednünk kell az azonos tetőformák kialakítására. Az eltérő tetőformájú épületek megbontják az utcakép egységét.

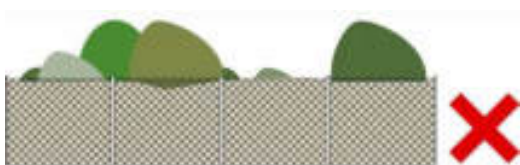
Igyekezünk a már meglévő épületek tetőformájához hasonló karakterű tetőformát alkalmazni.

A színezés meghatározza az épület illeszkedését környezetébe. Megfelelő színhasználat esetén ez lehetségessé válik.

A színezés meghatározza az épület illeszkedését környezetébe. Nem megfelelő színhasználat esetén ez nem érhető el.

Anyaghasználat és színek

A meglévő épület színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott.

Nem elfogadható feltűnő, kirívó színek használata, valamint rikító színű fémlemez fedés, burkolat.

A világos, pasztel színeket részesítsük előnyben. Kerüljük a rikító, tájidegen színeket. A visszafogott színek feldobják a tömbházak egyhangúságát.

Kerítés

A telepszerű és kisvárosias lakóterületi településrészen az áttört kerítések alkalmazása kívánatos. Jó megoldás a növényzettel való határolás.

Kerülendők a tömör, nem átlátható megoldások.

Telepszerű és kisvárosias lakóterületi településrész jellegzetes épületeinek bemutatása képekben

Erkélyek, tornácok, teraszok, előtetők

Az erkélyek, tornácok, teraszok, előtetők meghatározzák az épület karakterét és arculatát, hatással vannak az utcaképre. Hangsúlyozó elemként jelenhetnek meg. A tervezésük körültekintés igényel.

A teletszerű és kisvárosias lakóterületi településrészen csak elvétve találkozhatunk tornácos kialakítással, de nem jellemző. Az oldaltornácós épületek a népi építészeti meghatározó elemei.

A bejárati ajtó körül egyszerűen kialakított előtető is meghatározó karaktere lehet az épületnek. Az épület egy szakaszán díszesen vagy egy egyszerűen kialakított előtető meghatározó karaktere lehet az épületnek.

Az épület oldalán vagy az épület mögött kialakított terasz pihenés céljára alkalmas helyet biztosíthat számunkra. A terasz tavasztól- őszig kellemes időtöltésnek ad helyet.

Az erkélyek az épület síkjába süllyesztve és az épület síkjából kimozdítva fordulnak elő. Ahol nincs lehetőség saját kert kialakítására, ott az erkély a tornác és teraszhoz hasonlóan lehetőséget nyújt hogy kapcsolatba kerüljünk a környezettel. Cserepes növényekkel és kerti bútorokkal otthonosabbá tehetjük. Az erkélyek kialakításánál próbáljunk az épülethez, a nyílászárókhoz illeszkedő anyagokat és színeket használni. Külön figyelmet fordítsunk a korlátok és a mellvédek kialakítására. Az erkélyek hangúlyos elemként jelennek meg a homlokzaton, hatással vannak az utcaképre.

Új épület építésénél törekedjünk egy félig nyitott, zárt tér megalkotására. Ez a tér terasz, előtető vagy tornác formájában is fontos elemét képezheti épületünknek. Ezek a terek arra alkalmasak, hogy kapcsolatot teremtsenek a természetes és az épített környezet között.

Ajtók, ablakok

Az ajtók és az ablakok a lakóépületeknek az egyik meghatározó elemei, melyek a külső és a belső tér között biztosítják az átláthatóságot és az átjárhatóságot.

A tömbszerű épületeknél különösen hangsúlyos, mivel az ablakok sorban jelennek meg egymás mellett nagy felületen. Kerüljük az egyedi, kirívó, rikító kialakításokat.

A homlokzaton érdemes spalettát vagy zsalugátert kilakítani, illetve redőnyszekrény beépített és rejtett kivitelben létesíthető, a nyílászáróval megegyező színben. Nem megfelelő színhasználat esetén az épület nem fog illeszkedni a környezetébe.

Jó megoldás lehet ha lakótömbök lakói közösen tudnak pályázni energetikai felújításra vagy épületkorszerűsítésre.

A családiháznaknál megfigyelhetőek a hosszanti kialakítású, keskenyebbnek tűnő ablakok. Jellemzően egy- vagy kétszárnyú, az utcai homlokzatra szimmetrikus kialakításúak.

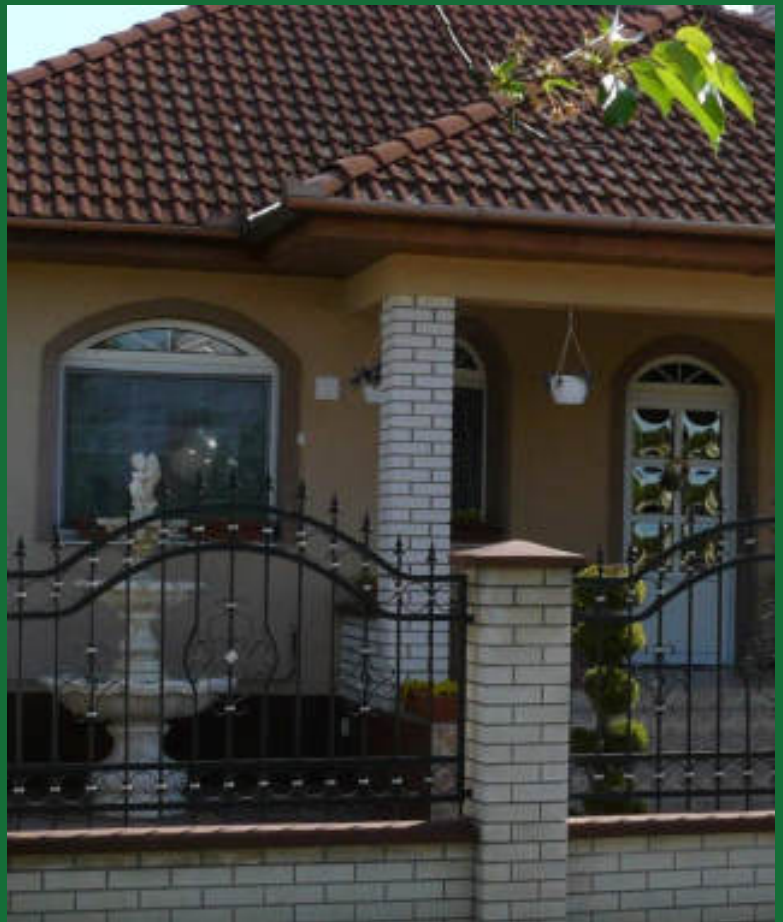
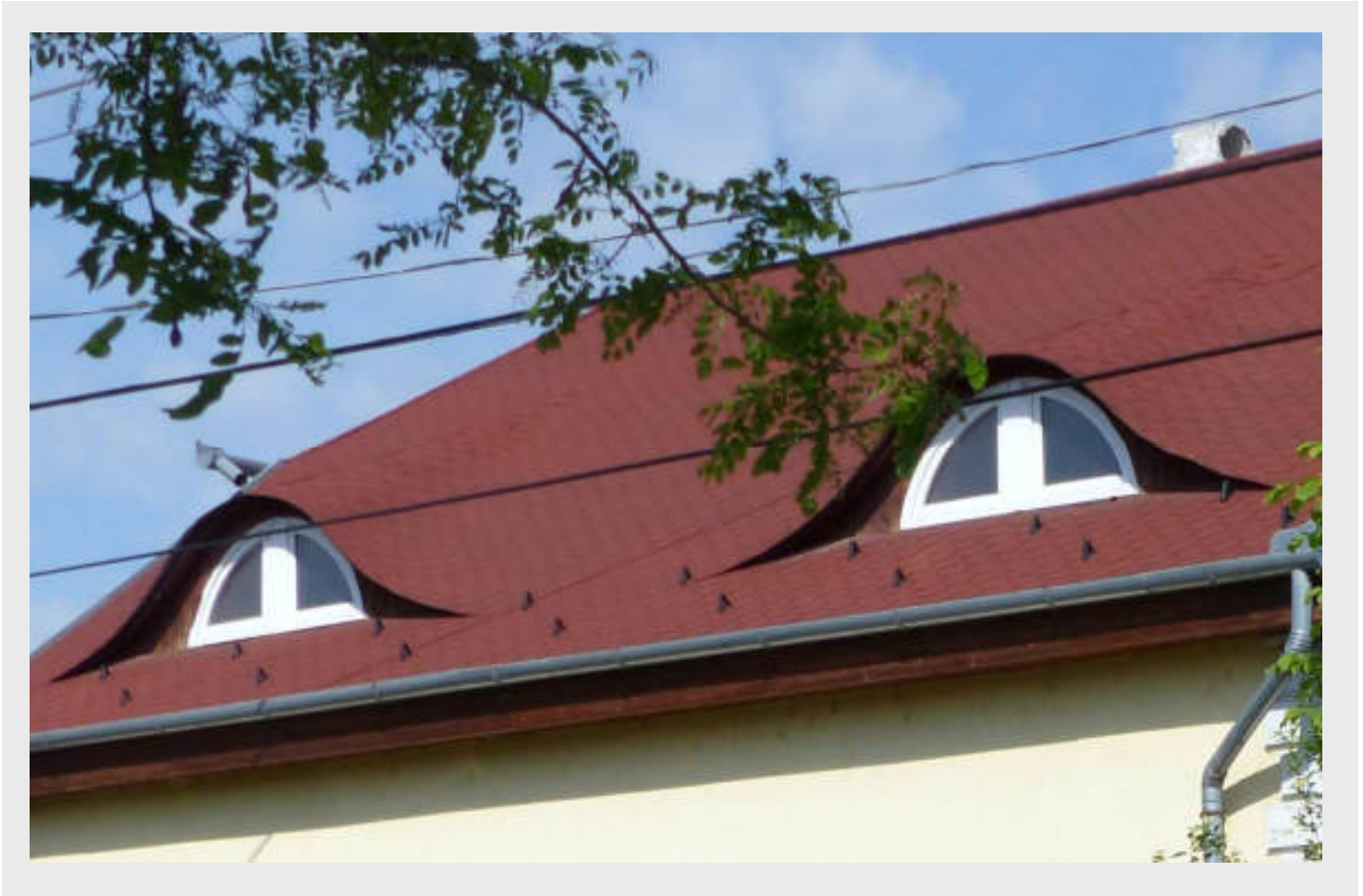
A legelterjedtebb a barna és a fehér színű pácolt, festett fa-, vagy műanyag nyílászárók.

Megjelennek a díszes ablakkeretezések.

A nyílászárók nagyban befolyásolják az épületek megjelenését és hangulatát. A zárt épülettömeggel nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy milyen módon tesszük azt.

Új ház építéskor érdemes körüljárni a környéket és ihletet meríteni, hogy otthonunk arca segítse az egységes utcakép kialakítását.

Homlokzatképzés, anyaghasználat

Az utcai homlokzat az épület arca, nagyon fontos, hogy mi az arc, amit megjelenít. A homlokzat arányossága adja az épület karakterét. A kialakítása során törekedjünk a természetes anyagok választására, természetkő, téglá, vakolt felületek, faburkolatok alkalmazása javasolt. A tető héjalásánál választhatunk kerámia vagy betoncserepet egyaránt. Fontos, hogy a tető és az ereszcatorna színezésénél a homlokzati színhez illeszkedő árnyalatot keressük. A színezés meghatározza az épület illeszkedését a környezetébe. A természetes anyag és színhasználattal egységes településképp jön létre. A műszaki berendezések utcafronton való elhelyezését kerülni kell, válasszunk egy kevésbé frekventált helyet, ahol kevésbé zavaró a látványuk. Ilyen lehet az épület hátsó vagy oldalsó fala vagy az erkély.

A tömörszerű épületek kiemelkednek a környezetükből, jelentős szerepet játszanak város arculatának kialakításában, ezért fontos a homlokzatát körültekintően megtervezni. A sok egyforma épületet egyedivé és különlegessé tehetjük, ha az épületek burkolt felületein kiemelünk bizonyos részleteket, de ilyen eszköz lehet a különböző épülettömeg megmozgatása, kiemelése a síkból és ezeknek az elemeknek a különböző színűre való festése. Törekedni kell az arányok megtartására, az ablakok megfelelő kiosztására. Az egyszerű, jól kombinált színek alkalmazása gazdagítja és egészíti ki az otthonunkat.

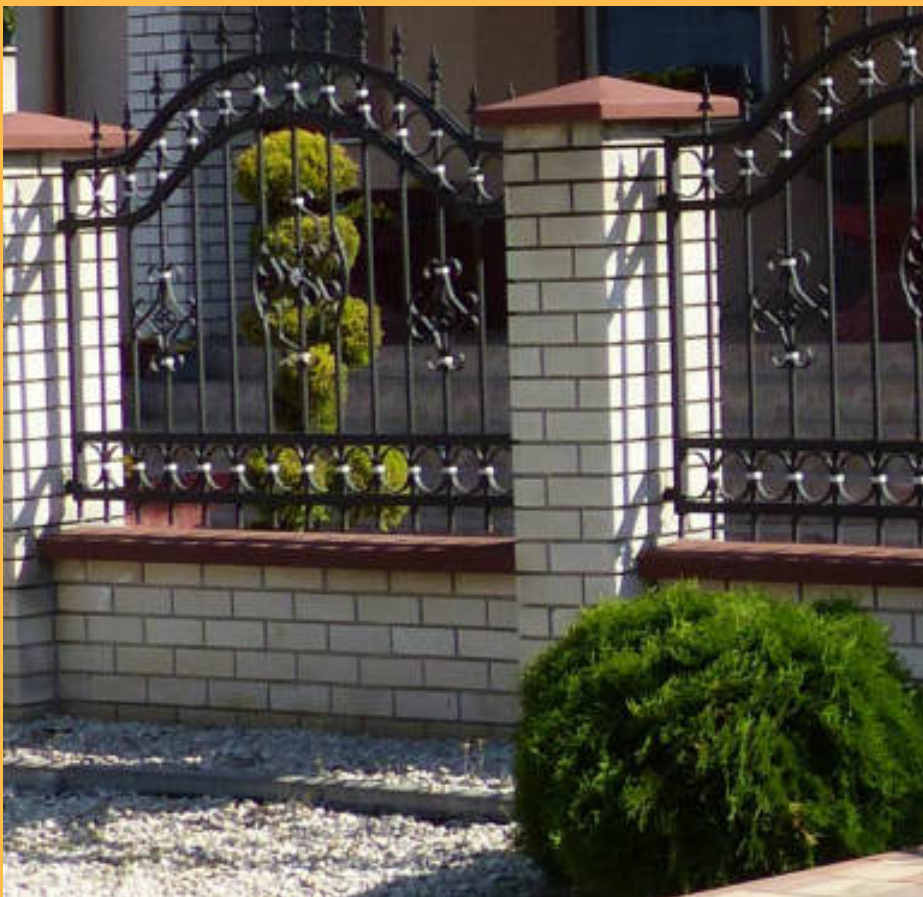
Részletek

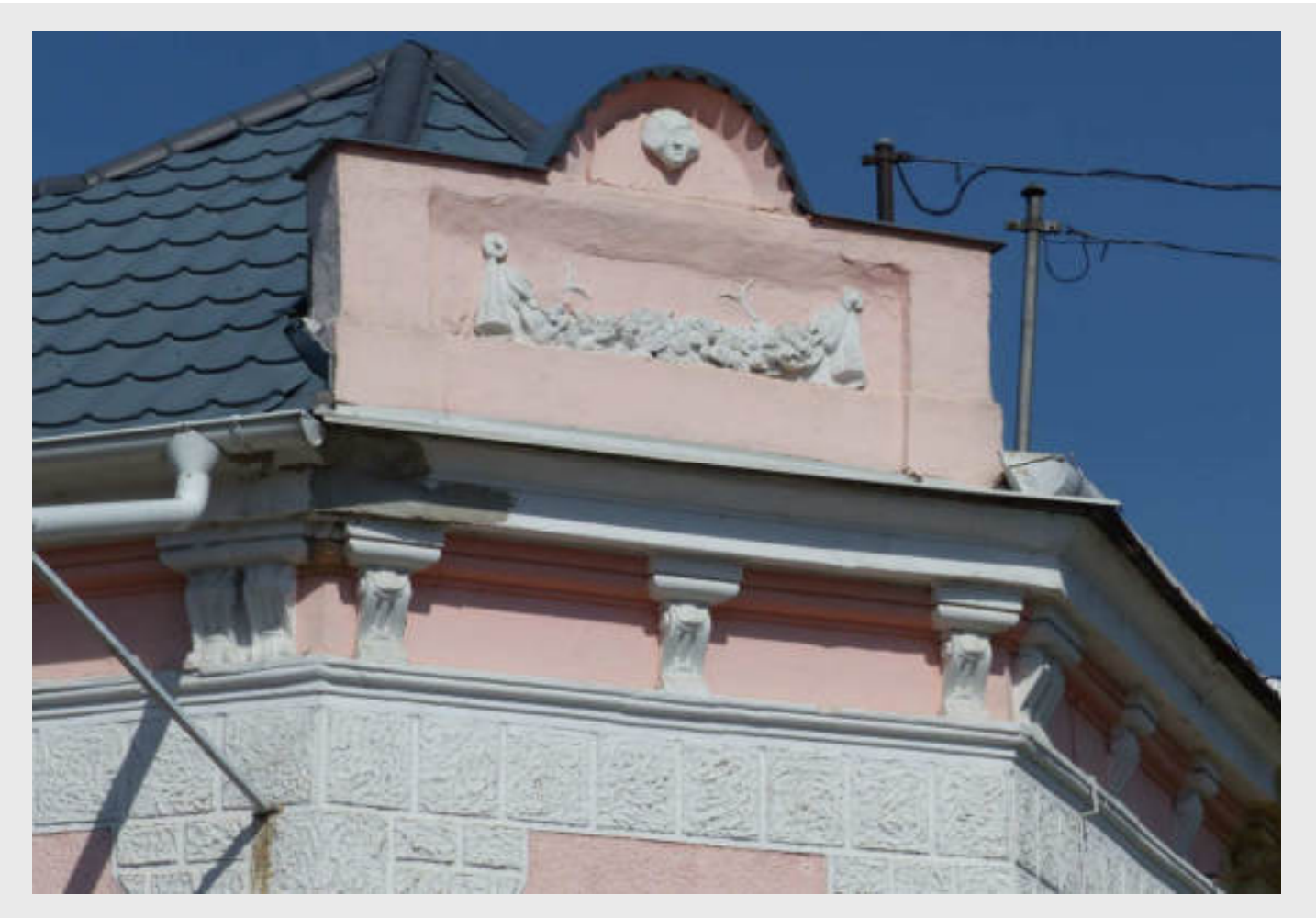
A településkép önmagában is rendkívüli látványt nyújt, melyet csak tovább tarkítanak az egyedi részlet-megoldások. Megannyi említésre méltó egyedi részlet-megoldást találunk, mely városkép történelmi sokszínűségét ápolja és örökíti meg a jelen kor emberének. Ilyen a Kossuth utca és a Dezső utca sarkán található épület homlokzata. A homlokzati díszítőelemek a gazdagság és a pompa jellemző épületelemi voltak.

Egy-egy burkolattal, eresz vagy tetőcsatlakozással, díszesen megmunkált faanyagokkal különlegessé tehetjük épületeinket és környezetünket. Ilyen lehet egy díszes házszámtábla vagy a homlokzaton megjelenő lámpa, mely alakjával és megjelenésével egyedivé teheti az épületet. De akár kerítés motívumokkal, kerítés részletek vagy növények is szolgálhatnak díszítőelemként. A város területén egységes utcatábla került bevezetésre.

Az egyszerű, de igényes, jól kitalált, szépen megépített részletek gazdagítják épületeinket.

A tömbépületeknél kerülni kell egyes anyagokat, melyek a családi házaknál jellemzők. Ne használjunk szabálytalan kövekből burkolatot, az erkélyeket nem szabad egyénileg lecserélni vagy átszínezni.

Kerítések

A kerítések a házak kiegészítőiként szolgálnak. Fontos, hogy a szín- és az anyaghasználatot megfelelő igényességgel végezzük, a település összképe érdekében odafigyeléssel tervezzük meg.

A teletszerű lakóterületi településrészen az áttört kerítések és az épületek növényvel való határolása kívánatos, kerülendők a nem átlátható, tömör megoldások. A telepített növényzet kerítésként értelmezhető, fontos hogy illeszkedjen a környezethez.

A településrészen változatos anyaghasználattal találkozhatunk. Jellemző az áttört, illetve a kovácsoltvasból készített kerítés. A természetes anyagok használata, mint a fa, a kő kerítés jó példája lehet a harmonikus utcakép megteremtésének.

Kertek

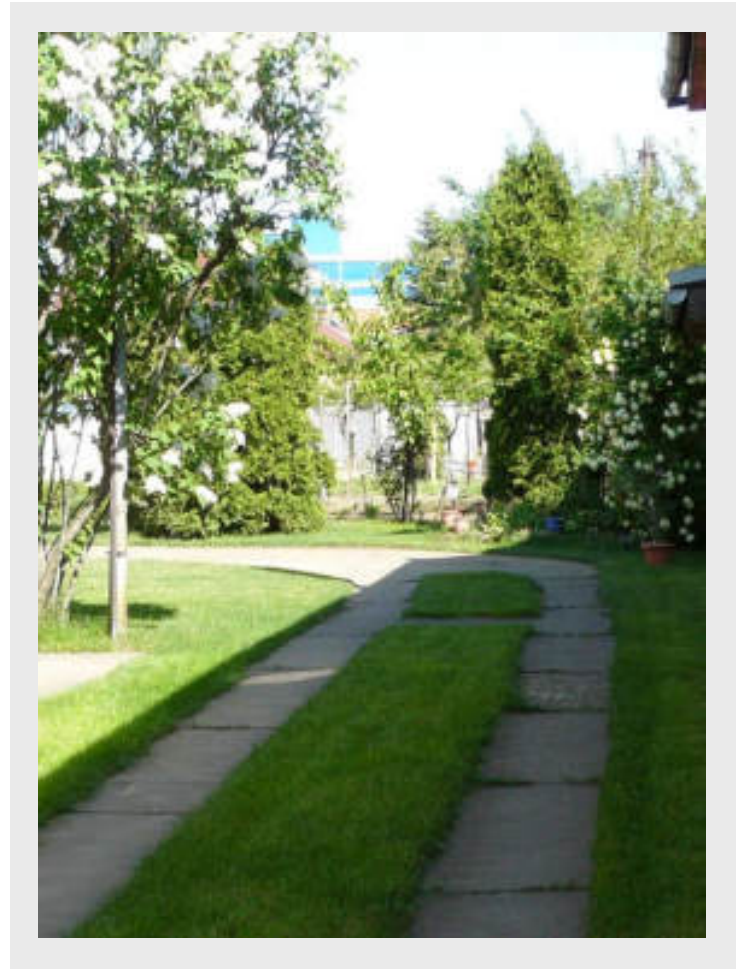
Településen az épületeknek egyaránt illeszkedniük kell abba a környezetbe, amelyet az adott helyen az ember és a természet közösen formált.

A lakótömbök között hagyományos értelemben hiányoznak a kertek, a épülettömbök által körülhatárolt területen alakítható zárt kerti rész, melyeket virágkiültetésekkel, kerti bútorokkal tehetjük otthonosabbá.

A kerti építmények, díszítőelemek, mint például a kerek kút vagy pergola még hangulatosabbá teheti környezetünket.

Az épületek bővítésénél és felújításánál fokozottan ügyelni kell a már meglévő fásszárú növényzet megóvására. A méreteinek érzetét a környező növényzettel befolyásolhatjuk.

A garázst lehetőleg az épületekben alakítsuk ki, hogy több hely maradjon a kertben és ne terhelje a környezet látványát egy újabb építmény. Az épületeket csak részlegesen takarjuk, árnyékoló fákat csak a déli kitettséggű falak közelébe ültessünk. Az épület tájba illesztését segíthetjük a már meglévő növényzet megtartásával.

Utcák

Az utca meghatározó fontosságú és jelentőségű egy település életében. Jellemző az útmenti fásítás és a kerítés előtti zöldfelületek kialakítása, az évelő virágok jelenléte, mely barátságossá és kellemes hangulatúvá teszi az utcákat.

Tervezéskor ügyeljünk és alkalmazkodjunk a meglévő utcahálózathoz, a környezeti adottságokhoz az építészeti elemekhez. A fák és cserjék megválasztásánál legyünk körültekintőek, vegyük figyelembe a növény méreteit, tartsunk távolságot a növényzet és az épület között.

Fontos a tiszta, egyenes vonalvezetésű utcára való törekvés, kialakításkor kerüljük a zegzugos helyeket. A település barátságosabbá tétele érdekében igyekezzünk utcákat több növényel és kertészeti elemmel díszíteni.

A tömbszerű lakóépületek környezetében felértékelődik a zöldfelületek és a kertek jelentősége. A gyalogos forgalom számára kellemes hangulatot árasztanak a térkővel kirakott, virággal és zöld sövényel határolt járdák.

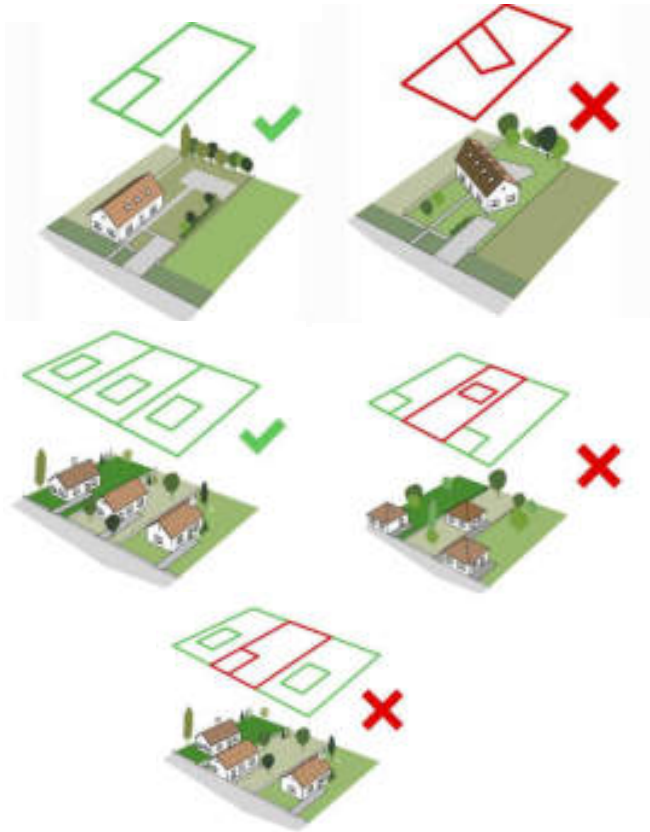
A településkép javításához sokszor nem szükséges nagy beavatkozás, a rendezettség érzésének elérése már fél siker. Fontos az utcák és közterületek ellenőrzése és karbantartása, a már nem használt közterületi elemek elbontása látványos előrelépést jelenthet.

5. Ajánlások – Általános lakóterületi településrész

Azonos magasságú épületek egységes utcaképet alkotnak.

Építészeti útmutató

Telepítés

Az általános lakóterületi településrészen a családi házak jellemzően a telek oldalhatárán állnak, a telken belüli elhelyezkedésük az utcára merőleges.

Nem elfogadható, ha a ház az utca vonalától elforgatott rendszerben van, valamint a telken nagy mértékben hátrahúzott a ház.

Nem javasolt a szabadon álló, a telek közepén elhelyezett épület, mivel így csak az épület teljes körbezárásával alakítható ki védett kert, ami nem kívánatos.

A ház mellett és mögött növényzet telepítése javasolt, ezzel is teret adva a természet adta jó közérzet élményének.

Magasság

Az érintett településrészen a családi házak magassága közel azonos, földszint, földszint és tetőtér. Többnyire arányos, egységes képet mutat.

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetükben jellemző.

Nem javasolt a túl magas, illetve a túl alacsony házak elhelyezése, nem illeszkednek az utcaképhez.

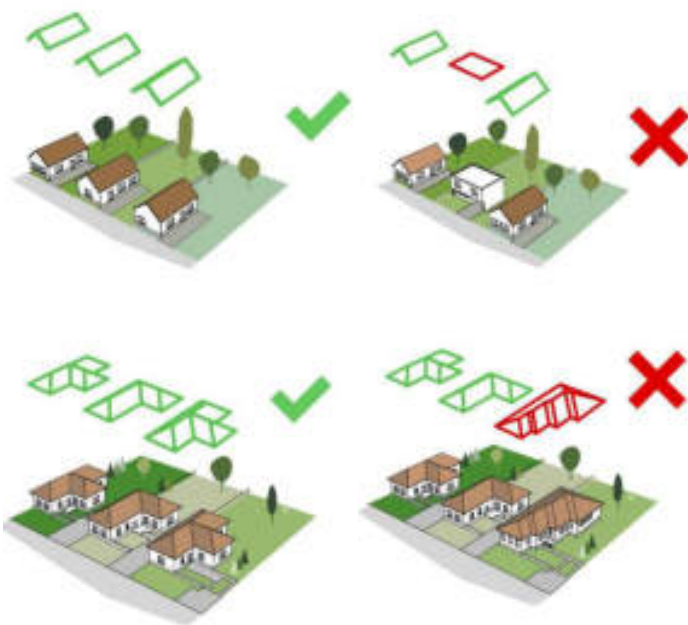
Tetőhajlásszög

Az érintett településrészen a családi házak tetőhajlásszöge változatos.

A meglévő épületek közé épülő új házaknak közel azonos tetőhajlásszöggel kell épülniük.

Nem javasolt a túl magas, illetve a túl alacsony tetőhajlásszöggel rendelkező házak elhelyezése, nem illeszkednek a kialakult utcaképhez.

Új házak építésénél célszerű a szomszédban elhelyezkedő épületeket figyelembe venni és a környéken jellemző hajlásszöveget.

Tetőforma

A településrészen a házak tetőformája változatos. Jellemzőek nyereg- és sáttortetős épületek, de megjelennek a kontyolt tetők és az alacsonyabb hajlásszögű tetőformák is.

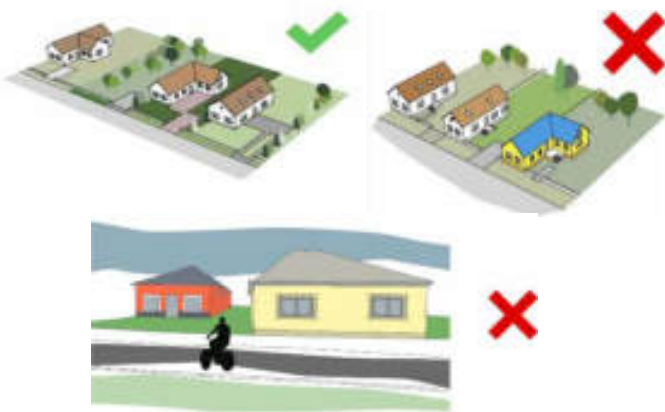
Új házak építésénél célszerű a szomszédban elhelyezkedő épületek tetőformáját figyelembe venni.

Amennyiben az építési telek körül egyszerű sáttortetős vagy nyeregtetős épületek állnak, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a többi épülethez hasonló karakterű épület.

Amennyiben az építési telek körül tördelt tetőformájú épületek állnak úgy oda ne egyszerű sáttortetős épület kerüljön, hanem a többi épülethez hasonló karakterű épület.

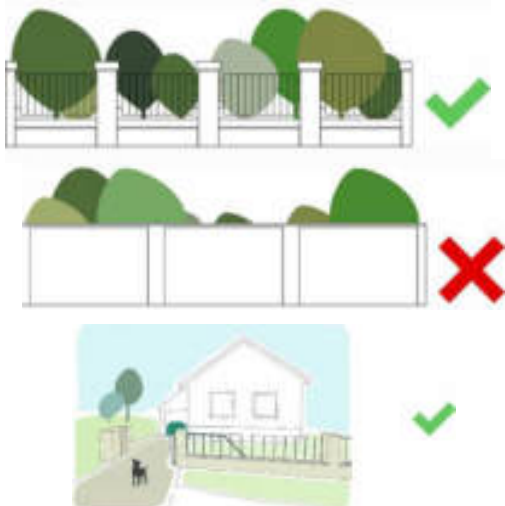
Eltérő tetőformájú épület nem egyenletes utcaképet alkot.

A színezés meghatározza az épület illeszkedését a környezetbe. Nem megfelelő színhasználat esetén ez nem érhető el.

A természetes anyag és színhasználattal egységes településkép jön létre. Az eltérő kirívó színű épületek nem illeszkednek a meglévő házakhoz.

Félig áttört kerítés alkalmazása jól átlátható településképet biztosít.

Tömör kerítés alkalmazása nem átlátható településképet hoz létre.

Anyaghasználat és homlokzati színek

A településrész színvilága változatos. Kevés a kirívó színhasználat, a homlokzatok színezete jellemzően pasztell, a felületek pedig vakoltak.

A házak külső karakterének megalkotása során figyelmekkel kell lenni a harmónikus összkép megteremtésére. Ez könnyedén megoldható az egymáshoz illeszkedő festék, nyílászárók és cserépfedések színének megtartásával.

Anyaghasználat során javasolt a téglák alkalmazása, a kerámia cserép fedés natúr, téglavörös, terrakotta, antik színben, valamint homlokzat színezésben a világos, pasztellszínek használata. Az épület homlokzatát dinamikusabbá tehetjük burkolt vagy festett lábazat alkalmazásával, illetve az ablakok körül elhelyezett díszítőelemekkel.

Nem illeszkedik a településképhez a feltűnő, kirívó színek használata, valamint ríktó színű fémlemez fedés, burkolat.

Kerítés

A családi házas településrészen változatos szerkezeti kialakításúak a kerítések.

Nem alakult ki egységes kép. A legcélszerűbb az áttört és az oszlopos kerítések kialakítása.

A tömör és nem átlátható megoldások nem elfogadhatóak.

Általános lakóterületi településrész jellegzetes épületeinek bemutatása képekben

Erkélyek, tornácok, teraszok, előtetők

Az erkélyek, tornácok, teraszok, előtetők meghatározzák az épület karakterét és arculatát, hatással vannak az utcaképre. Hangsúlyozó elemként jelenhetnek meg. A tervezésük körültekintést igényel.

Új épület építésénél törekedjünk egy félig nyitott, zárt tér megalkotására. Ez a tér terasz, előtető vagy tornác formájában is fontos elemét képezheti épületünknek. Ezek a terek arra alkalmasak, hogy kapcsolatot teremtsenek a természetes és az épített környezet között.

Az épület oldalán vagy az épület mögött kialakított terasz pihenés céljára alkalmas helyet biztosíthat számunkra. A terasz tavasztól- ősziig kellemes időtöltésnek ad helyet.

A bejárati ajtó körül egyszerűen kialakított előtető is meghatározó karaktere lehet az épületnek.

Az épület egy szakaszán díszesen vagy egy egyszerűen kialakított előtető meghatározó karaktere lehet az épületnek.

Ajtók, ablakok

Az ajtók és az ablakok a lakóépületeknek az egyik meghatározó elemei, melyek a külső és a belső tér között biztosítják az átláthatóságot és az átjárhatóságot. A nyílászárók nagyban befolyásolják az épületek megjelenését és hangulatát. A zárt épülettömeggel nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy milyen módon tesszük azt.

Az általános lakóterületen a barna és fehér színű műanyag vagy pácolt, festett faanyagú nyílászáró alkalmazása jellemző.

Az utcai homlokzaton érdemes spalettát vagy zsalugátért kilakítani, illetve redőnyszekrény beépített és rejtett kivitelben létesíthető, a nyílászáróval megegyező színben.

A nyílászárók színe fontos hogy harmonizáljon az épület homlokzatán használt színekkel. Kerüljük a ríkító és túl élénk színeket. Nem megfelelő színhasználat esetén az épület nem fog illeszkedni a környezetébe. Új ház építésekor érdemes körül járni a környéket és ihletet meríteni, hogy otthonunk arca segítse az egységes utcakép kialakítását.

Homlokzatképzés, anyaghasználat

Az utcai homlokzat az épület arca, nagyon fontos, hogy mi az arc, amit megjelenít. A homlokzat arányossága adja az épület karakterét. A kialakítása során törekedjünk a természetes anyagok választására, terméskő, téglá, vakolt felületek, faburkolatok alkalmazása javasolt. A tető héjalásánál választhatunk kerámia vagy betoncserepet egyaránt. Fontos, hogy a tető és az ereszcatorna színezésénél a homlokzati színhez illeszkedő árnyalatot keressük.

A színezés meghatározza az épület illeszkedését a környezetébe. Nem megfelelő színhasználat esetén ez nem érhető el. A természetes anyag és színhasználattal egységes településkép jön létre.

Törekedni kell a hagyományos arányok megtartására, az ablakok megfelelő kiosztására. Az egyszerű, jól kombinált színek alkalmazása gazdagítja és egészségé varázsolja otthonunkat. A régi épületek felújításánál törekezzünk az egyedi stíluselemek megőrzésére.

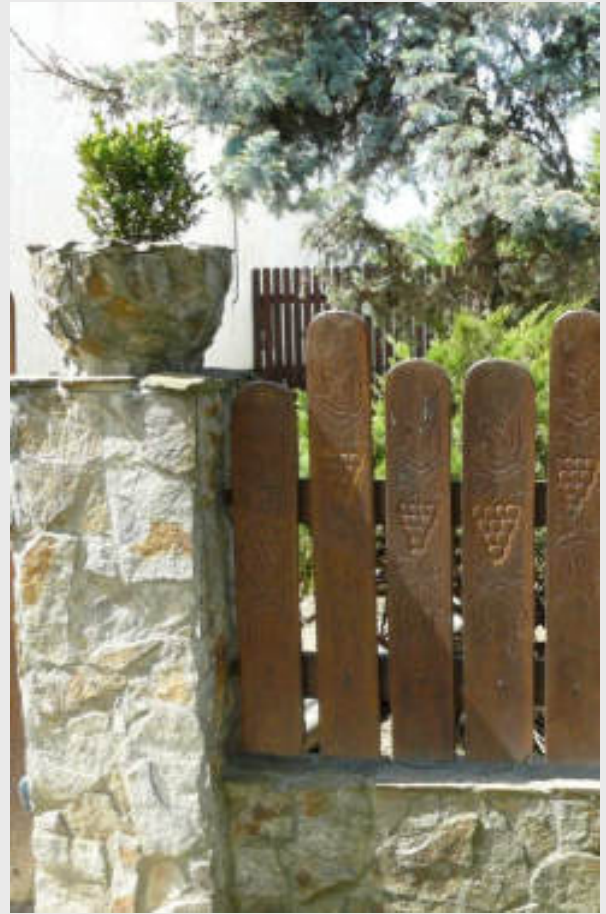
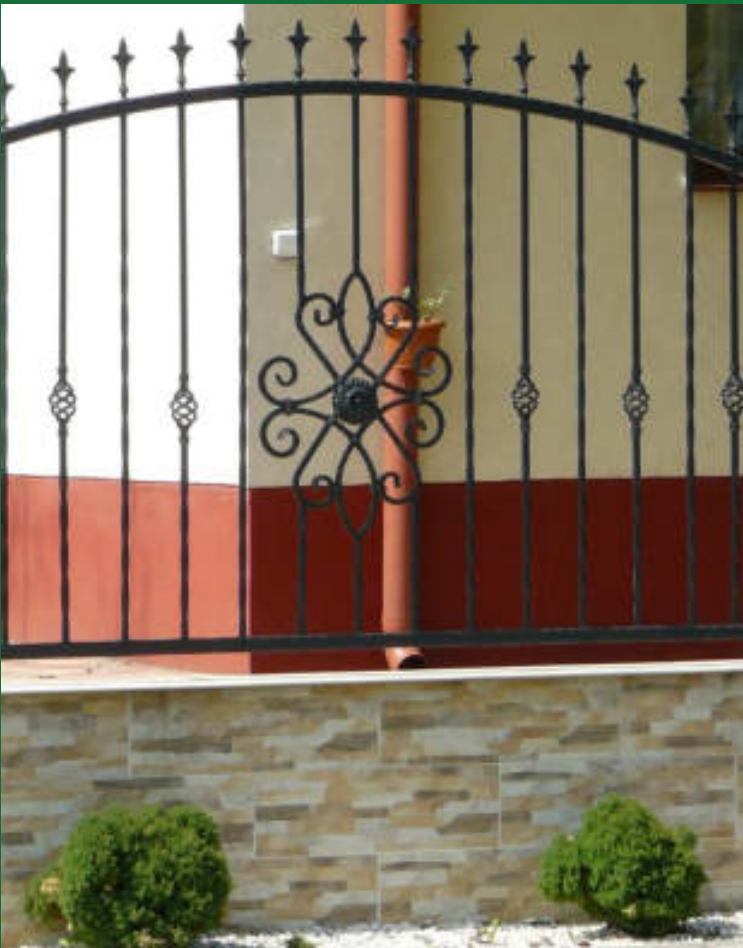

Részletek

A településkép önmagában is rendkívüli látványt nyújt, melyet csak tovább tarkítanak az egyedi részlet-megoldások. Az egyszerű igényes, jól kitalált szépen megépített részletek gazdagítják épületeinket.

Egy-egy burkolattal, díszesen megmunkált faanyagokkal különlegessé tehetjük épületeinket és környezetünket.

A hasonló megmunkálású faragott faoszlop, egy díszes házszámtáblával is különlegessé tehetjük az épületet. De kerítés motívumokkal, kerítés részlet vagy növény is szolgálhat díszítőelemként. A város területén egységes utcatábla került bevezetésre.

Kerítések

Az általános lakóterületi településrészén változatos anyaghasználattal találkozunk. Jellemző az áttört, illetve a fából vagy kovácsolt vasból készített kerítés.

A természetes anyagok használata, mint a fa vagy a fém kerítés jó példája lehet a harmonikus utcakép megteremtésének.

Az új építésű részeken változatos anyaghasználattal találkozunk: a kő, téglá, a legtöbb esetben fa és újabban kovácsolt vas. Jó példái annak, hogy a hagyományos mellett megférnek a modern anyagok, kialakítások is.

A félig áttört kerítés alkalmazása javasolt, mert jól átlátható településképet biztosít.

A tömör, falszerű nem átlátható kerítések kialakítása kerülendő.

A túlzottan megformált településképbé nem illeszkedő kerítés alkalmazása nem megfelelő.

Kertek

A kert az épülethez szorosan tartozó, azzal egyenértékű, élettér erősítő hatású természeti környezet. Minden kert egyedülálló. Fekvése, klímája, talaja, kialakítása és a ház, amelyet körülölel, meghatározza az alaphangulatot. Az otthonnak az a része, ahol az ember érintkezik a természettel.

Az épület és a kert csak egymással harmonikus egységben képes működni, ezért törekenni kell, hogy illeszkedjenek egymáshoz.

Az épületet csak részlegesen takarjuk növényekkel, kontrasztosabbá téve az épületet. Az épület tájba illesztését segítjük a meglévő növényzet megtartásával. A garázst lehetőleg az épülethez kapcsoljuk, így nem veszünk el teret a kertünkben.

A településrésze jellemző elő- és oldalkert, amely nem csak díszítő, hanem védelmi szerepet is ellát.

Fontos, hogy a kert meghitt, rendezett és hangulatos legyen. Megteremtésére cserjék, honos és díszes virágok ültetésével törekedhetünk. Burkolat választásnál a vízáteresztő, könnyen tisztítható fajtákat részesítsük előnyben.

Utcák

Az utca meghatározó fontosságú és jelentőségű egy település életében. A településrészen jellemző az útmenti fásítás és a kerítés előtti zöldfelületek kialakítása, az élő virágok jelenléte, mely barátságossá és kellemes hangulatúvá teszi az utcákat.

Tervezéskor ügyeljünk és alkalmazkodjunk a meglévő utcahálózathoz, a környezeti adottságokhoz az építészeti elemekhez.

Fontos a tiszta, egyenes vonalvezetésű utcára való törekvés, kialakításkor kerüljük a zezugos helyeket.

A település barátságosabbá tétele érdekében igyekezzünk utcákat több növényvel és kertészeti elemmel díszíteni.

5. Ajánlások - Ipari és gazdasági területek

Építészeti útmutató

Telepítés

Telepítéskor a gazdasági épületeinket igyekezzünk a kiszolgáló és szolgálati épületektől megfelelő távolságban, tagoltan elhelyezni.

A túl szoros, tagolatlan telepítés nem javasolt.

A telek beépítésekor, a gazdasági funkcióból eredő nagyobb környezeti terhelést igyekezzünk ellensúlyozni több zöldfelület létrehozásával. Ennek megfelelően épületeink közvetlen és közvetett környezetében törekedjünk kétszintű, illetve háromszintű növényállomány ültetésére (fák, bokrok). Amennyiben a területen van meglévő növényállomány törekedjünk annak megővésére.

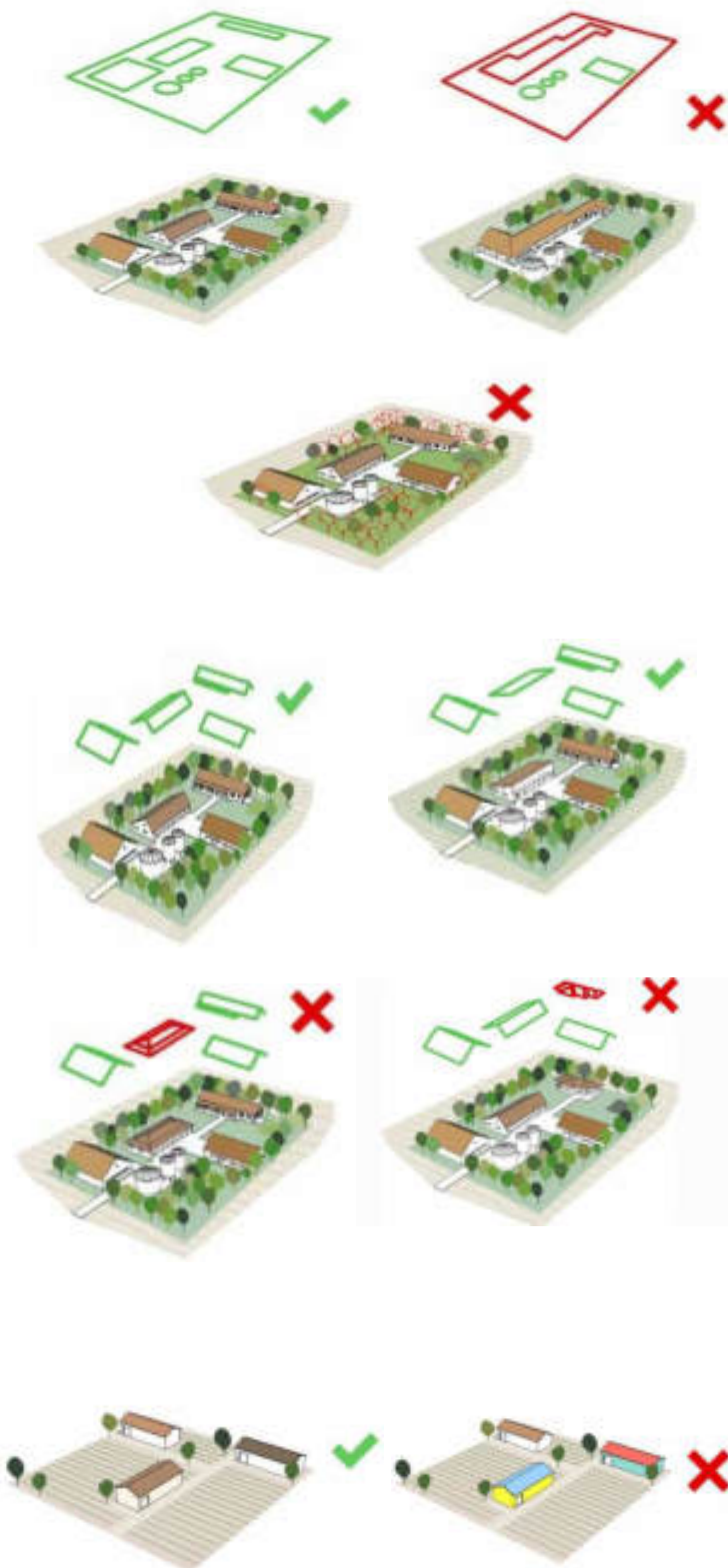
Tetőforma

Nyírbátorban a nagy kiterjedésű gazdasági területeken a nyeregtetős, félnyeregtetős tetőforma mellett a modern lapostetővel rendelkező épületek elhelyezése is elfogadott.

Anyaghasználat és homlokzati színek

Az érintett településrészen a cserépfedés, a cserepes lemezfedés, valamint a szendvicspanel és a lemeztető fedés az elfogadott. A lemez lehet hullám és trapézlemez.

Az épület színhasználata során kerülendő a harsány, tájidegen színek használata. Az épület színének megválasztásakor legyünk körültekintőek, igyekezzünk semleges árnyalatokat választani, ezzel segíteni a tájképbe és környezetbe való illeszkedést.

A gazdasági területek kialakításakor az elsődleges szempont a rendeltetés. Ez határozza meg az épület tömegét, elhelyezhetőségét.

Figyelemmel kell lenni az épületek arculatára és annak településképbe való illeszkedésére.

A gazdasági épületek egyszerű kialakításúak. Jól kombinált színek alkalmazásával, homlokzati eleme beiktatásával mozgalmassabbá tehetjük az épületet.

Minden esetben törekedni kell a meglévő épületek homlokzati kialakítására, színvilágára, anyaghasználatára, tetőformák megválasztására, a tetőszerkezet hajlásszögére.

Önálló gazdasági területen az egyszerű ipari formákat részesítsük előnyben.

A homlokzat kialakításakor törekedni kell a hagyományos arányok megtartására.

5. Ajánlások – Idegenforgalmi, sport, rekreációs központi településrész

Építészeti útmutató

Telepítés

Az érintett településrészen az épületeket szabadon álló beépítés jellemzi.

A ház mellett és mögött növényzet telepítése javasolt, ezzel is teret adva a természet adta jó közérzet élményének.

Magasság

Az épületek jellemzően többszintesek, nagyobb magassággal rendelkeznek.

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint a környezetükben. A túl alacsony, illetve a túl magas épületek nem illenek az utcaképbe.

Tetőhajlásszög

A településrészen az eltérő tetőformák megbontják az utcaképet. Új ház építéskor azonos tetőformák kialakítására kell törekedni.

A túl magas, illetve a túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek be a településrész területének utcaképébe.

A színezés meghatározza az épület illeszkedését környezetébe. Megfelelő színhasználat esetén ez lehetségessé válik.

Természetes határ, kerítés növényelválasztásból.

A falszerű áttörés mentes kerítések nem elfogadhatóak.

Tetőforma

A településrészen az épületek tetőformája változatos. Jellemzőek lapos, nyereg- és sátoztetős épületek.

Új épületek építésénél törekednünk kell az azonos tetőformák kialakítására. Az eltérő tetőformájú épületek megbontják az utcakép egységét.

Igyekezünk a már meglévő épületek tetőformájához hasonló karakterű tetőformát

Anyaghasználat és színek

A meglévő épület színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott.

Nem elfogadható feltűnő, kirívó színek használata, valamint rikító színű fedés.

A világos, pasztel színeket részesítsük előnyben. Kerüljük a rikító, tájidegen színeket.

Kerítés

Az idegenforgalmi, sport, rekreációs központi településrészen az áttört kerítések alkalmazása a kívánatos. Jó megoldás a növényzettel való határolás.

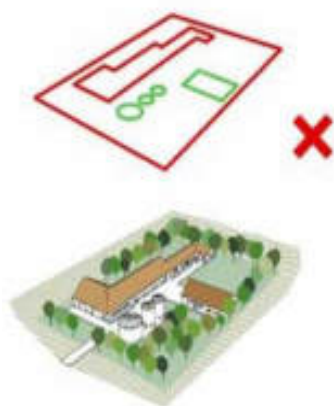
Kerülendő a tömör, nem átlátható megoldások.

5. Ajánlások - Tanyak, beépítésre nem szánt területek és külterületi mezőgazdasági majorok, üzemi területek

Különálló épület elhelyezése jó telekhasználatot biztosít.

A tömbösített elrendezés nem javasolt.

A kevés fa nem biztosítja a megfelelő szélvédelmet.

Építészeti útmutató

Telepítés

Telepítéskor a mezőgazdasági, valamint az állattartó épületeket igyekezzünk a kiszolgáló és lakóépületektől megfelelő távolságban, tagoltan elhelyezni.

Nem javasolt a túl szoros, tagolatlan telepítés.

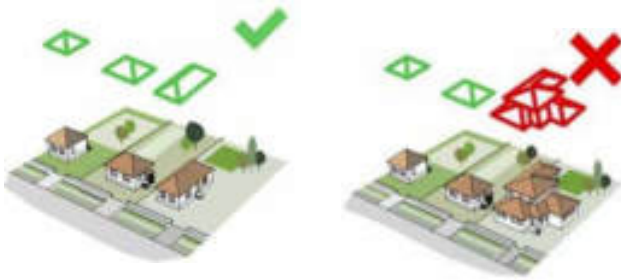
A tájvédelmi jelentőségű településrészekben fokozott körültekintéssel kell minden beavatkozást - építést területhasználatot megvalósítani.

A beépítésre nem szánt jelleg megtartása érdekében építési beavatkozások esetében a tájba illesztés, a tájkarakter megóvása elsődleges szempont.

A tájba illesztés a nem védett területeken is elsődleges szempont.

Külterületen kiemelten fontos a szélvédelem, beépítéskor igyekezzünk több zöldfelületet kialakítani, törekedjünk kétszintű, illetve háromszintű növényállomány ültetésére.

A természetvédelmi terület megóvása érdekében az alkalmazott növényvilág lehetőleg őshonos növényfajokból álljon.

Tetőforma

A település külterületein a nyeregtetős és félnyeregtetős tetőforma is elfogadott.

A lapos tető, túlságosan tördelt vagy a manzard tetőforma nem javasolt, nem illeszkedik a tájképbe.

Anyaghasználat és homlokzati színek

Az épület külső színezésekor világos, tájhoz illő színek használata javasolt. A héjfalása a területen jellemző természetes anyagú fedési módra törekedjünk.

A cserépfedés színhasználatánál javasolt a tájba illő színek alkalmazása (sötétbarna, téglavörös).

Magasság

Az érintett településrészekben beépítéskor törekednünk kell, hogy a házak magassága közel azonos legyen.

A tetőhajlásszög ne legyen 45°-nál meredekebb.

Nem javasolt a túl magas vagy túl alacsony házak elhelyezése.

Kerítés

Áttört és növényzettel történő telekhatárolás javasolt, amennyiben a telepített technológia igényli abban az esetben a tömör, nem átlátható megoldások is elfogadhatóak.

Ne használjunk zavaró, tájidegen határolóelemeket.

Jó példák bemutatása

Épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés) kerítések, kertek zöldfelületek kialakítása

A város egyik leglátványosabb épülete a Sárkány Wellness és Gyógyfürdő épülete. A közeli Ecsedi lápon tanyázó sárkányt legyőző Báthori Vid legendája az egész várost átszövi, a hagyományt az itt élők évszázadok óta lelkesen ápolják. Ennek köszönheti nevét a 2010-ben épült Sárkány Wellness és Gyógyfürdő, mely gyógyászati célokra alkalmas Báthory gyógyvíznek köszönhetően igazi termál paradicsom a pihenni és gyógyulni vágyók számára.

Az épület meghatározó értékei a megjelenés és az utcai homlokzat.

A modern épületek fontos részét képezik egy város életének. Az előrehaladást és a frissességet idézik meg a városlakók és a városba érkezők számára. A fürdő épülete ékes példája a különböző anyagokkal, egységes képet alkotó mai modernkori épületeknek. A világos és sötét burkolatok hosszanti alkalmazása nyújtja az épületet, a tekintetet kellemesen vezeti. Alkalmazott homlokzati anyagaival modern, megújuló, szép központi eleme a városnak.

A védettség alatt álló ingatlanok esetében új épületek építésénél tekintettel kell lenni a védett épületegyüttesnek az eredeti struktúrában betöltött pozíciójára, és törekedni kell mind szerkezetben, mind látványban betöltött hangsúlyok megőrzésére. Kerülni kell a hangsúly eltolódását a védett épületektől az új épületek irányába. Javasolt a szomszédos ingatlanok beépítésénél figyelembe venni az illeszkedés szabályait. Új épületek homlokzati díszítő elemeinél kerülni kell a megtévesztő analóg építészeti elemek alkalmazását, ugyanakkor törekedni kell a tömeg és a magassági méretek (párkánymagasság, homlokzatmagasság, tetőgerinc magassága) megválasztásánál a régihez történő korrekt csatlakozást eredményező megoldásokra, akár lépcsőzetes magasságok alkalmazásával.

A régi „Nagyvendéglő” épülete a XIX. század végi hagyományt őrizz, neoklasszicista stílusú középület. Az eredeti homlokzati megjelenése átalakított, a homlokzat díszek egyszerűek, a nyílászárók kiosztásának rendje az eredetinek megfelelő, az utcai homlokzata modernizált.

Az Alkotóház, és a Munkaügyi központ épülete a XIX. század végi és a XX. század eleji kisvárosias polgári építészeti hagyományait őrzi. A Városi Bíróság szecessziós középület.

Régi „Nagyvendéglő”

„Alkotóház felújítás előtt”

„Alkotóház felújítás után”

A régészeti és épület kutatások alapján elkészített rekonstrukciós tervek alapján a 2000-es években gyakorlatilag teljesen átépítették a máig álló magtárat, és visszaállították az épület reneszánsz arculatát.

A várat anno magtárrá alakították át, a közelmúltban történt rekonstrukció során azonban visszaállították "vár" jellegét, de több szakmai kritikus szerint vitatható módon, mivel nem állnak rendelkezésre egyértelmű dokumentumok a korabeli állapotról.

A 15. században épült Báthori Várkastély ebédlőpalotájának egykori maradványainak felhasználásával az épület az 1730-as évektől 2006-ig magtárként funkcionált.

A vár környezete szemet gyönyörködtetően lett kialakítva. Jelenleg a pince részében étterem a fenti részen a korabeli életet bemutató panoptikum kapott helyet.

„Báthori Várkastély és Panoptikum a rekonstrukció előtt”

„Báthori Várkastély és Panoptikum rekonstrukció után”

Jó példáit láthatjuk a képeken az egységes utcakép kialakításának. A tető héjalása, a homlokzatok színe a telekhatáron álló kerítés hasonló színvilágot képvisel. A természetes és egymással harmóniában álló anyaghasználat kiemelkedő.

A sötét és a világos színek varrációja játékosá teszi az épületeket. Az alkalmazott anyagok egyszerűek, mégis egységes képet mutatnak.

Azonos magasságú és azonos tetőformájú épületek egységes, nyugodt utcaképet alakítanak ki.

A mediterrán típusú házak a '90-es években kezdtek elterjedni hazánkban. A mediterrán hatású épületek megjelenését a nyílászárók arányai és a tetők játéka határozzák meg.

Az alkalmazott anyagok mind az épületeken mind a kerítésekben összhangot tükröznek, egymással harmóniában állnak. Az épületek mellett hangsúlyt kapnak a zöldfelületek is. A növényekkel barátságosabbá, esztétikusabbá és élhetőbbé tehetjük közvetlen környezetünket. A kert és az utcafront kialakításakor ügyelni kell a kellő mennyiségű növényállomány biztosítására.

Az esti fények fontos részét képezik a város életének.

Minden városnak van nappali és éjszakai arca. A nappalit látjuk, de az esti fényekben úszó város izgalmas. Gyönyörű kivilágított épületeket ismerhetünk meg.

A város csodaszép látványt nyújt az esti kivilágításban, ami önmagában is andalgásra hívogat.

Kitekintés - Néhány jó példa helyben alkalmazható sajátos épületekre, építészeti részletekre, kerítésekre, kertek és zöldfelületek kialakítására

Jó példák sajátos építményfajták –

Sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

Az utcaképhez a hirdetőtáblák, reklámfelületek, cégérek és a gépészeti berendezések is ugyanúgy hozzátartoznak, mint az épület vagy növényzet.

A reklámok célja elsősorban a tájékoztatás, ennek megfelelően azok szín és anyaghasználata figyelemfelkeltést és néha akár a megdöbbenés élményét hivatottak elérni. Az utcaképbe illőnek kell lennie.

Egy reklámhordozó tervezésekor, elhelyezésekor vegyük figyelembe épületünk karakterét, az alkalmazott anyagokat, hogy reklámunk részét képezze épületünknek, de mégis elérje tájékoztató funkcióját.

A közterületi tájékoztató táblák lehetőleg természetes anyagból készüljenek, fontos, hogy az utcakép rálátását és adott esetben a kilátást ne akadályozzák.

Védett épület elé bármilyen műtárgyat, berendezést elhelyezni csak olyan módon lehet, hogy az építmény látványát az ne zavarja.

Az épületek megjelenését nagyban befolyásolhatják a gépészeti berendezések, a klímaberendezések, napelemek, napkollektorok.

A napelemek és napkollektorok elhelyezése során elsődlegesen az ideális tetősík kiválasztásánál figyelemmel kell lenni az utcaképre, ne helyezzünk utcafronti síkra napelemet, napkollektort.

Cégek, reklámtáblák, utca névtáblák

SZABADSÁG
tér
9 – 17

Információs és megállító táblák

Nyírbátor Turisztikai Információs Központ		
	Hállósemmén Kálvay Kúria 4324 Hállósemmén, Kálvay u. 16.	
	Báthori Várkastély 4300 Nyírbátor, Vár u. 1.	
	Máriapócs, Nemzeti Kegyhely 4326 Mariapócs, Rózsák tér 26.	
	Nagykálló - Harangod 696. Ivarhídja - 67 804177, 81 804280	
	Nyíregyházi Állatpark / Sóstó Zoo 4333 Nyíregyháza - Sóstó Állatpark	
	Sóstói Múzeumfalu 4321 Nyíregyháza Sóstógyógyfürdő, Tógyári u. 1.	
	Levelok, Tó-Centrum 4300 Levelok, Szentmihály u. 7.	
	Zsindelyes Pálinkafőzde 4354 Fűzfa, Zsindelyes tanya 1.	

Portálok

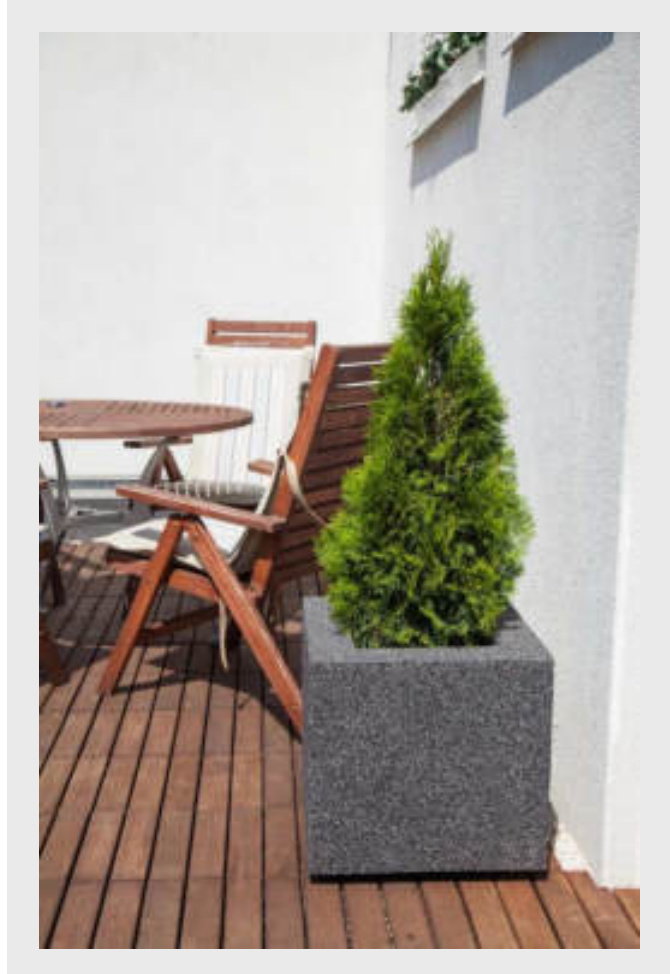
Műszaki berendezések, utcabútorok

Kitekintés - Néhány jó példa helyben alkalmazható sajátos épületfajtákra, reklámhordozókra és egyéb műszaki berendezésekre

Fejlesztési elképzelések –

Lakóterületi fejlesztés – „Bóni tag”

A Bóni tag területe, a Gyulaji – Bóni – Táncsics utcánál tervezett északi ipari parki út közötti terület, a Szénaréti tó keleti oldalán. A terület jelenleg alacsony intenzitású beépítettsége, valamint fekvésének köszönhetően ideális célterülete egy lakóterületi fejlesztésnek.

A lakópark egy erőteljesen kertvárosias sajátosságokat mutató Déli területre, valamint egy intenzívebb beépítésű, társasházias tömböket magában foglaló Északi területre osztható.

A két zóna határán egy meglévő, hasznosításra kerülő útszakasz és az ahhoz illeszkedő, súlyponti elhelyezkedésű Főtér található. Az előbbi keresztengelyre merőlegesen helyezkedik el a Déli terület meglévő feltáró útja, valamint az Északi terület építendő gyalogos sétánya által formált észak-déli hossz tengely.

A lakópark területén a fentiek alapján mintegy 420 – 540 közepes és nagyméretűnek számító, azaz 60 – 150 m² hasznos alapterületű lakás alakítható ki.

A kisebb lakások arányának növelésével (pl. apartmanházak fiatalok, vagy idősök részére, stb.) a lakásszám a tervezési terület Északi részén tovább növelhető.

A tervezett lakópark építészeti karakterét kortárs építészeti felfogásban javasoljuk megformálni, ugyanakkor tartózkodva az ebben a környezetben túl modernnek, netán szélsőségesnek mondható eszközöktől.

A kertvárosias Déli területen az épületek földszint + emeletes, magastetős kialakítását javasoljuk. Az oldalhatáron álló családi házak és ikerházak által formált ún. „Lakóudvarok” lehetőséget adnak egységenként megfogalmazott, ugyanakkor mindhárom egység vonatkozásában azonos elveken nyugvó alapvetések (anyaghasználat, színezés, stb.) alkalmazására.

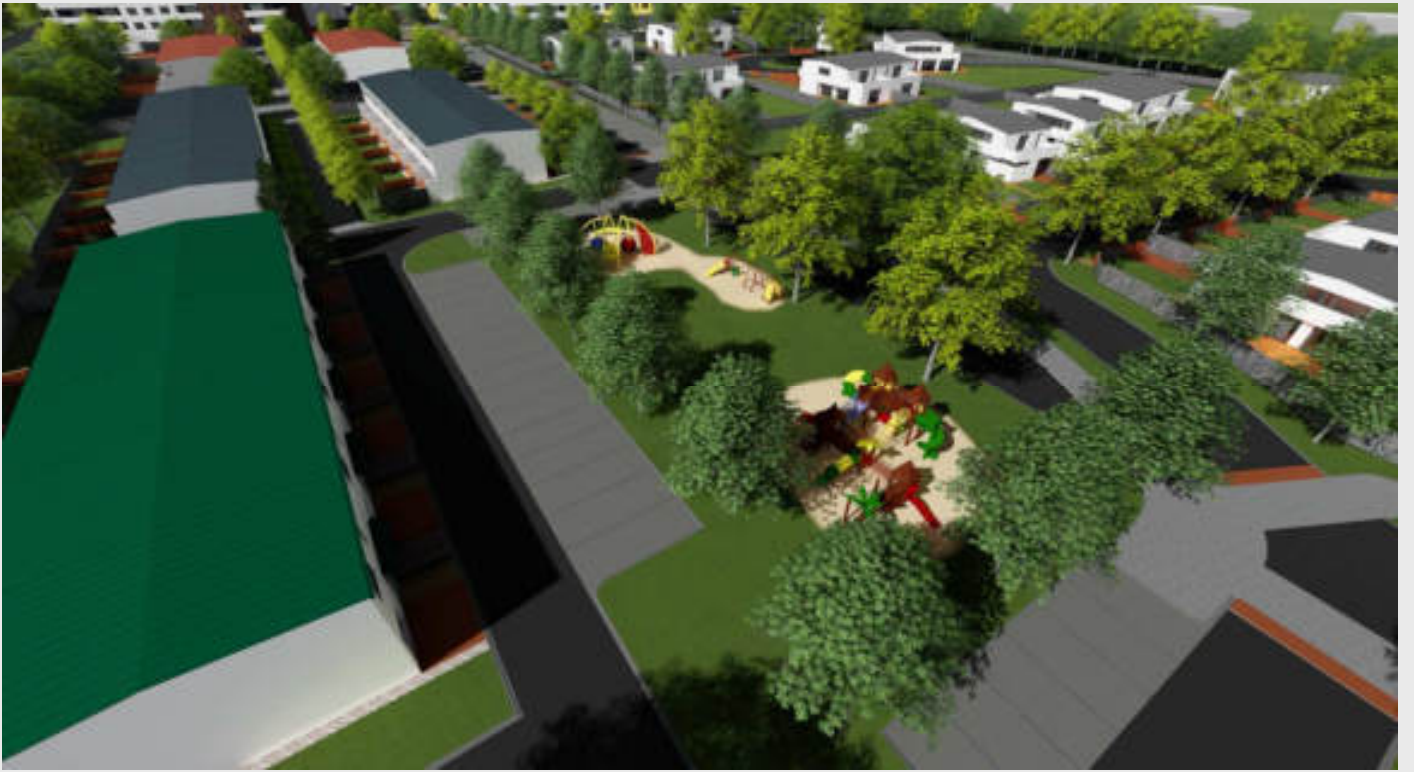
A sorházas „Lakóutca” vonatkozásában földszint + emeletes, magastetős épületeket javasolunk, alacsony hajlású kialakítással. Az arculat rendező elveként az egymással szemben lévő épületek azonos, páronként azonban eltérő színezését, a tömböt záró 3 egységes épületblokk esetében szintén azonos színezést javasolunk.

A színezés alapelve a különböző színű korcolt fémlamezek tetőn és szélfogó épületrészen azonos karakterű megjelenése, az alapszínhez közeli, világos pasztellszínű nemesvakolat rendszerrel épületenként párosítva.

A „Társasházas” jellegű Északi területen földszint + I-II. emelet + tetőszint szintszámú, lapostetős beépítést javasolunk. Épületenként karakteres homlokzati alapszín részleges, valamint ehhez társuló törtfehér, vagy az alapszínnel harmonizáló pasztell homlokzati nemesvakolat alkalmazását tartjuk célszerűnek. Az egymás melletti épületeken minden esetben eltérő színezést javasolunk.

A színválasztékot a meleg színekre koncentrálna sárga, zöld, téglavörös, barackvirág, barna, ellenpontként pedig a kiegészítő elemeknél sötétkék és antracit színek alkalmazását tartjuk kedvezőnek.

Felhasznált irodalom és források:

- Nyírbátor Város honlapja ([www. nyirbator.hu](http://www.nyirbator.hu))
- Magyarszéphely Településképi Arculati kézikönyv, 2017 (szakmai előkészítő anyag)
- Lechner Tudásközpont- Építészeti útmutató (ábragyűjtemény)
- Szabolcs - Szatmár Megye Műemlékei
- www.mapire.eu.hu;
- [www. wikipedia.org.hu](http://www.wikipedia.org.hu);
- www.epiteszforum.hu;
- <http://nyirbatoraregi.blogspot.hu/>;
- www.kozterkep.hu;
- <http://muemlekek.info>; <https://www.nyirgorkat.hu/?q=parokia&id=105>
- <http://www.muemlekem.hu/muemlek?id=8341>
- <https://www.booking.com/hotel/hu/sa-rka-ny-apartman-a-c-s-sa-rka-ny-wellness-a-c-s-gya3gyfa1-4rda.hu.html>
- <http://eduardhaz.hu/nyirbator>
- http://www.szepfazak.hu/hazak/?categories_id=0&magazin_styles=453&order=0

„Bármelyik rétegét is tagadjuk meg, fojtjuk el saját történelmünknek, az a nemzeti, táji, kulturális és történelmi identitástudat belső meghasonlottságához vezet. Minden igaz kultúra alapja az ősök tisztelete.”

/Meggyesi Tamás/

IMPRESSZUM

Készítette:

Ugochukwu Georgina

településtervező,
terület- és településfejlesztési szakértő

Minden jog fenntartva!

Tervezők:

.....
Labancz András - okl. településmérnök,
terület- és településfejlesztési szakértő

Önkormányzati közreműködők:

Máté Antal – polgármester

Pappné Dr. Fülöp Enikő – jegyző

Marosán Andrea – főépítész

Batai Árpád – Városfejlesztési és Üzemeltetési
csoport - csoport vezető

Sipos Gábor – Városfejlesztési és Üzemeltetési
csoport

Köszönetnyilvánítás

.....
Köszönet a tervezőcsoportnak, akik munkájukkal hozzájárultak Nyírbátor Város Településképi Arculati Kézikönyv elkészüléséhez. Köszönet az önkormányzati résztvevőknek, a folyamatos iránymutatásért és az együttműködésért továbbá külön köszönet a lakosságnak, akik hozzájárulásukkal támogatták e szakmai kiadvány létrejöttét.

Nyírbátor Város Önkormányzata

4300 Nyírbátor
Szabadság tér 7.

Tel.: +36 42 281 - 042
+36 42 281 - 0155
Fax.: +36 42 281 - 311
E-mail: hivatal@nyirbator.hu
web: www.nyirbator.hu